

НАЦРТ

ОПШТИНА БЕЧЕЈ

**ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ ОПШТИНЕ БЕЧЕЈ
ЗА ПЕРИОД 2021- 2024. ГОДИНЕ**

БЕЧЕЈ, АПРИЛ 2021. ГОДИНЕ

Садржај

УВОД	3
1. Смањење сиромаштва деце	8
2. Квалитетно образовање и васпитање за сву децу	16
3. Боље здравље за сву децу	31
4. Унапређење положаја и права деце са сметњама у развоју	41
5. Заштита права деце без родитељског старања	54
6. Заштита деце од дискриминације, злостављања, занемаривања, искоришћавања и насиља	61
7. Заштита деце у сукобу са законом и превенција малолетничког криминала	67
8. Унапређење информисаности и културног живота деце	744
9. Имплементација ЛПА за децу	97
10. Скраћенице	100

УВОД

Локални план акције за децу (у даљем тексту ЛПА) је стратешки документ општине Бечеј који за сврху има постављање циљева и дефинисање правца деловања општине Бечеј у области унапређења положаја и права деце. Програм који је написан обухвата период од 2021. до 2024. године и израђен је на основу анализе стања и богатог искуства у реализацији овог стратешког документа.

ЛПА за децу се остварује већ од 2008. године. На 39. Седници СО Бечеј, децембра 2007. године усвојен је први ЛПА за децу, као стратешки документ који произилази из Стратегије локалног одрживог развоја општине Бечеј (ЈА 21). Међусекторски савет за израду и имплементацију ЛПА за децу је веома савесно и вредно радио током свих година реализације и добром сарадњом, комуникацијом између локалне самоуправе, установа и невладиних организација много тога је унапређено што се тиче бриге о деци.

Председник општине је Решењем бр. II 02-182/2020 образовао радну групу за израду Локалног плана акције за децу општине Бечеј за период 2021- 2024. године у следећем саставу:

ПРЕДСТАВНИЦИ РАДНЕ ГРУПЕ за израду Локалног плана акције за децу општине Бечеј за период 2021 – 2024. године су:

1. Далила Дујаковић, локална координаторка, чланица Општинског већа општине Бечеј задужена за подручје образовања и социјалне заштите;
2. Изабела Шормаз, асистенткиња координаторке, председница Друштва пријатеља деце општине Бечеј и
3. Атила Телеки, технички сарадник, шеф Одсека за информатику при Одељењу за људске ресурсе, заједничке и информатичке послове општинске управе општине Бечеј.

I Радна група за смањење сиромаштва деце, у саставу:

1. Ивона Божовић, директорка Центра за социјални рад Бечеј, координаторка;
2. Марија Лучев, дипломирани дефектолог, чланица Ивршног одбора Друштва пријатеља деце општине Бечеј и
3. Дуња Шормаз, дипломирани социолог Центра за социјални рад Бечеј.

II Радна група за заштиту деце са сметњама у развоју , у саставу:

1. Ана Кемењ, социјални радник Центра за социјални рад Бечеј, чланица Интерресорне комисије– координаторка;
2. Давид Скакић, шеф Одсека за друштвене делатности при Одељењу за општу управу и друштвене делатности општинске управе општине Бечеј;
3. Гордана Брежанчић, дипломирани дефектолог– тифлолог- логопед ШОСО „Братство“ Бечеј, чланица Интерресорне комисије;
4. Александра Рајић, дипломирани психолог и

5. Јанош Палучик, представник Ученичког парламента ШОСО „Братство“ Бечеј, ученик III- 1 одељења.

III Радна група за квалитетно образовање за сву децу, у саставу:

1. Татјана Митић, директорка Предшколске установе „Лабуд Пејовић“ Бечеј, координаторка;
2. Сања Биро, директорка ОШ „Север Ђуркић“ Бечеј, председник Актива директора;
3. мр Споменка Судчевић, просветни инспектор општинске управе општине Бечеј;
4. Гордана Ковачев, директорка Економско– трговинске школе Бечеј и
5. Катарина Милић, представница Ученичког парламента Економско- трговинске школе у Бечеју, ученица IV- 1 одељења.

IV Радна група за заштиту деце од злостављања и занемаривања, у саставу:

1. Зорица Софреновић, дипломирани психолог Центра за социјални рад Бечеј, координаторка;
2. Силвија Субаков, дипломирани психолог Предшколске установе „Лабуд Пејовић“ Бечеј, председница Интерресорне комисије;
3. Марта Ерак, потпоручник полиције, млађи криминалистички инспектор у ОЗСК, ПС Бечеј и
4. Тара Попов, представница Ученичког парламента Гимназије Бечеј, ученица II- 1 одељења.

V Радна група за боље здравље за сву децу, у саставу:

1. др Ђурђинка Дрча Станко, педијатар, начелница Дечијег диспанзера Бечеј, координаторка;
2. др Габријела Ивошевић, предијатар Дома здравља Бечеј;
3. др Косана Нешић, педијатар, директорка Дома здравља Бечеј и
4. Рената Патаки, медицинска сестра у Дечијем диспанзеру Бечеј.

VI Радна група за заштиту деце без родитељског старања, у саставу:

1. Гизела Захар Кери, правник Центра за социјални рад Бечеј, координаторка;
2. Биљана Гагић, дипломирани правник, правни послови у Одсеку за друштвене делатности при Одељењу за општу управу и друштвене делатности општинске управе општине Бечеј, координаторка Интерресорне комисије;
3. Николина Лакић, координатор за праћење пројеката услуга социјалне заштите у кабинету председника општине и
4. Мирослава Егић, представница Ученичког парламента Техничке школе Бечеј, ученица IV- 1 одељења.

VII Радна група за заштиту деце у ризику и сукобу са законом, у саставу:

1. Данијела Скакић, дипломирани педагог Центра за социјални рад Бечеј, координаторка;
2. Марта Ерак, потпоручник полиције, млађи криминалистички инспектор у ОЗСК, ПС Бечеј и

3. Снежана Башић, дипломирани правник, в.ф. председника Прекршајног суда у Бечеју.

VIII Радна група за унапређење културе и информисање, у саставу:

1. Дане Мандић, члан Општинског већа општине Бечеј задужен за подручје спорта, туризма и односа са јавношћу, координатор;
2. др Здравко Петровић, директор Градског позоришта Бечеј и
3. Зорана Љубојев, новинарка ТВ Бечеј.

ЛПА за децу општине Бечеј за период од 2021. до 2024. године резултат је преданог рада тима који чине представници деце, младих, институција, организација и појединци који се баве различитим аспектима живота деце на територије Општине Бечеј.

Основна сврха и намена ЛПА за децу као стратешког документа је да постави и дефинише правце деловања Општине Бечеј у области унапређења положаја и поштовања права деце и младих и успостави јасне критеријуме, мере, механизме и решења помоћу којих се може пратити остваривање постављених циљева до 2024. године што ће довести до јачања капацитета локалне заједнице неопходних за побољшање квалитета живота деце у локалној заједници.

Влада Републике Србије је у фебруару 2004. године усвојила Национални план акције (НПА) за децу, којим се дефинише општа политика Републике Србије према деци у периоду до 2015. године. На основу НПА за децу УНИЦЕФ је у сарадњи са представницима 21 општине иницирао израду Локалног плана акције (ЛПА) за децу до 2010. године и оне се у многим заједницама успешно реализују.

ЛПА за децу у општини Бечеј, базира се на дефиницији детета из Ковенције УН о правима детета: „дететом се сматра свако људско биће који није навршило осамнаест година живота“. ЛПА је израђен поштујући у потпуности четири основна принципа из којих проистичу сви чланови Конвенције:

1. Право детета на живот, опстанак и развој;
2. Партиципација деце;
3. Недискриминација и
4. Најбољи интерес детета.

Локални план акције за децу општине Бечеј се заснива на следећим међународним, регионалним и локалним документима:

- Конвенцији о правима детета УН;
- Миленијумским циљевима развоја УН;
- Конвенције о правима особа са инвалидитетом УН;
- Акционом плану Европске уније за особе са инвалидитетом;
- Закону о потврђивању конвенције о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења;
- Закону о основама система васпитања и образовања;
- Националном плану акције за децу Владе Републике Србије;
- Стратегији за смањење сиромаштва у Србији;
- Стратегији развоја образовања у Србији до 2020. године;
- Акционом плану за спровођење Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године;
- Стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља од 2020. до 2023. године са припадајућим Акционим планом за 2020. и 2021. годину;
- Декларацији “Свет по мери деце”;
- Препорукама Комитета за права детета: на пола пута- шта је до сада урађено и шта нам предстоји- Центар за права детета;
- Стратегији локалног одрживог развоја општине Бечеј 2013-2020 (ЛА21);
- Подацима из институција и организација и
- Подацима добијеним кроз истраживања.

Проблеми положаја младе генерације у општини Бечеј, као и у читавој нашој земљи су велики, а пре свега се тичу сиромаштва, услова и квалитета образовања, болести зависности, проблема недовољне информисаности о правима деце, културног живота деце, злостављања и занемаривања деце, тешког положаја деце са сметњама у развоју као и деце без родитељског старања. Општина Бечеј креирањем једног оваквог стратешког документа дефинише свој однос према деци и повезује све партнере у циљу решавања проблема деце.

На основу Националног плана акције за децу (НПА), дефинисани су приоритети који одеђују структуру ЛПА за децу:

- Смањење сиромаштва деце;
- Квалитетно образовање и васпитање за сву децу;
- Боље здравље за сву децу;
- Унапређење положаја и права деце са сметњама у развоју;
- Заштита права деце без родитељског старања;
- Заштита деце од дискриминације, злостављања, занемаривања, искоришћавања и насиља ;
- Заштита деце у ризику и сукобу са законом и превенција малолетничког криминала;
- Унапређење информисаности и културног живота деце и
- Имплементација ЛПА за децу.

Оваква структура приоритета је одабрана у складу са широким спектром изазова са којима се сусрећу деца у општини Бечеј, као и са могућностима локалне самоуправе да допринесе њиховом решавању.

ЛПА за децу је креиран као „жив“ документ који ће са развојем активности добијати нове облике и циљеве. Документ поставља не само активности и задатке, већ и јасно мерљиве индикаторе на основу којих ће се оцењивати позитивна промена којој сви тежимо.

1. Смањење сиромаштва деце

Према стратегији за смањење сиромаштва Републике Србије, сиромаштво поред недовољних прихода за задовољење животних потреба, подразумева и немогућност запошљавања, неодговарајуће стамбене услове и неадекватан приступ основним добрима и услугама што угрожава способност најсиромашнијих да у потпуности партиципирају у друштвеним процесима.

Према подацима за 2018. годину 7,2 % грађана Републике Србије живело је испод апсолутне линије сиромаштва која је за ту годину износила 12 286 динара месечно по потрошачкој јединици. Апсолутно сиромаштво још увек је заступљеније у ванградским насељима у односу на градска (10,4% наспрам 4,8%). Према подацима ЦСР Бечеј у 2019. години регистровано је 1171 дете које је користило услуге социјалне заштите из ванградских насеља а свега 488 деце из градског насеља. На територији наше општине преко 13% становништва остварује право на новчану социјалну помоћ.

Анализу тренутног стања у Општини Бечеј започећемо подацима о броју становништва. Број становништва је на попису 2011. (објављен 2013.) године био 37351 (19035 жена и 18316 мушкараца) (Публикација: Општине и региони у РС - 2013.). Од тога, у урбаном насељу око 23 895 и у 5 насељених места (Б.П Село, Б. Градиште, Радичевић, Милешево-Дрљан и Пољаница) 13 456 становника. Према статистичким подацима који су објављени на званичном сајту општине Бечеј пројектован број становништва за 2019. годину износи 30853 становника. Из ових података види се и даље смањење броја становништва, које је и било очекивано. Разлози које наводимо за овакав проблем су следећи: низак природни прираштај, миграције грађана претежно у земље ЕУ због могућности бољих услова запошљавања итд. Што се тиче демографских карактеристика уочава се тенденција пада броја деце. Према броју новорођених становника у општини Бечеј у току 2019. године регистровано је 281 новорођено дете, што не одговара јасној слици прираштаја становништва, јер у општини Бечеј не постоји породилиште, па се становнице Бечеја порађају у болницама у Новом Саду, Сенти или Врбасу.

У 2019. години на територији Општине Бечеј укупно је запослено 8311 особа. Према подацима са којима располажемо из 2019. године у општини Бечеј евидентирано је 2.241 незапослених особа. У току 2019. године право на пензију по основу запослености је остварило 6.763 лица.

Према попису становништва општине Бечеј из 2011. године само 44 лица изјашњавају се као припадници ромске националности. Ниједна установа у општини Бечеј не води евиденцију о припадницима ромске националности, а претпоставка је да је њихов број драстично већи и да су погођени најекстремнијим облицима сиромаштва на територији општине Бечеј. Разлози за то су многоструки: незапосленост, неукљученост у образовни систем, неинформисаност о правима из области социјалне заштите, институционална недоступност... У току 2018. године у оквиру

пројекта „Радно ангажовање Рома и Ромкиња као теже запошљивих лица на примарној селекцији отпада“ спроведена је анкета приликом које је теренским радом анкетирано 369 особа (164 мушкарца и 205 жена) које су се изјаснили као Роми. Са обзиром да је по домаћинству анкету попуњавало само једно лице, процењује се да укупан број Рома далеко већи, да износи негде око 2000 лица. Образовни статус ромске националне заједнице је и даље најнижи у односу на све друге националне заједнице у Србији. Процена је да је тако и у нашој општини, иако се бележи благи раст из године у годину. Зачарани круг сиромаштва може се прекинути само уколико се улаже у њихово образовање и запошљавање и развијају се потенцијали деце од самог рођења. Према евиденцији ромског координатора, тренутно се 363 деце ромске националности налази у систему основношколског (311) и средњошколског (52) образовања, а 44 деце у систему предшколског образовања. У нашој општини један од приоритета је социјално- педагошка подршка овој деци.

Недовољна искоришћеност постојећих капацитета, неадекватан приступ систему образовања, незапосленост, одсуство мотивације и интереса за активним трагањем за послом и запошљавање, миграције, законска регулатива за остваривање права на пензију и други фактори утицали су на значајан пораст броја сиромашних.

Укупан број активних корисника у регистру ЦСР на евиденцији у 2019. износио је 4409 корисника, од тога 2118 мушкараца и 2291 жена. Број деце корисника услуга социјалне заштите на активној евиденцији ЦСР Бечеј за 2019 годину износи 1659, од тога је 867 мушког пола а 792 женског пола (од 0-2 године живота 148 деце, од 3-5 година живота 293 деце, од 6-14 година живота 776 деце и од 15-17 година живота 442 деце). Према подацима ЦСР 668 деце живи у екстремним условима сиромаштва. Највећи број корисника материјалних давања из области социјалне заштите је на подручју Бачког Петровог Села, Бачког Градишта и III Месне заједнице.

Резултати истраживања показују да многа домаћинства живе у сиромаштву генерација за генерацијом. Сиромаштву су изложене породице са више деце, породице са децом са сметњама у развоју, самохрани родитељи, жртве насиља, породице које живе у ванградским насељима, породице које су се тек доселиле у општину Бечеј а не остварују никакав тренутни приход, ромске породице...

У складу са опредељењем да би деца требала да буду приоритет, морамо унапредити положај све деце са посебном одговорношћу према деци која живе у сиромаштву и социјалној искључености.

ПРИОРИТЕТ 1. : СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА И СОЦИЈАЛНА УКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1.1.: СМАЊИТИ СИРОМАШТВО И СОЦИЈАЛНУ ИСКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ

Специфични циљ 1.1.1.: Успостављен систем континуираног праћења деце која живе у сиромаштву и социјалној искључености од 2021.године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
1.1.1.1. Прикупљање података о деци која живе испод линије сиромаштва (ажурирање базе података)	2021-2024	Постигнут континуитет у праћењу стања деце у општини Бечеј, укључујући децу из различитих осетљивих група	Број деце која живе испод линије апсолутног сиромаштва	Извештаји установа	ЦСР Локална самоуправа Дом здравља Васпитно образовне установе Удружења грађана
1.1.1.2. Сензибилизација локалне заједнице за проблеме деце које живе испод линије сиромаштва за установе и грађане и грађанке општине Бечеј	Од 2021. године у континуитету	Разумевање и подршка релевантних установа и грађана и грађанки општине Бечеј	Број одржаних активности по установама, Број обраћања грађана и грађанки установама	Извештаји о организованим активностима, пријаве	Локална самоуправа ЦСР Васпитно образовне установе Месне заједнице Удружења грађана Дом здравља

Специфични циљ 1.1.2.: Од 2021. године побољшано остваривање мера социјалне заштите усмерених на ублажавања последица сиромаштва деце

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
1.1.2.1.Реализовање мера социјалне заштите Стручни састанци установа с циљем идентификације егзистенцијално угрожених породица и пружања системске подршке у складу са актуелним потребама деце и осталих чланова породице	Од 2021. године три пута годишње састанци установа (март, јун и септембар)	Идентификовање социјално угрожених породица и успешност реализације остварених права Ублажене последице сиромаштва најугроженије деце Координисан одговор установа на сиромаштво деце	Број деце која живе у породицама које су примаоци новчане социјалне помоћи; Број деце која примају посебне видове социјалне заштите из буџета јединица локалне самоуправе; Број сиромашне деце која примају дечји додатак; Број деце у општој	Извештаји ЦСР Извештаји Локалне Самоуправе Извештаји васпитно образовних установа Извештај Дома здравља Извештаји удружења грађана	ЦСР Локална самоуправа Васпитно образовне установе Дом здравља Удружења грађана

			популацији која примају дечји додатак; Број и врста информација која се прати анализирањем Број састанака установа		
Специфични циљ 1.1.3. : Унапређене мере образовне политике усмерене на побољшање услова за развој и образовање сиромашне и социјално искључене деце					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
1.1.3.1. Анализирање потреба сиромашне деце на нивоу предшколске установе и школе и доступних механизма подршке сиромашној деци на нивоу локалне самоуправе	Од 2021. године у континуитету	Израђена анализа у циљу боље координације механизма подршке	Број и врста доступних механизма подршке Број установа које располажу механизмима подршке Број корисника механизма подршке	Извештај о анализи установа које располажу механизмима подршке са одговарајућим препорукама	Школе Вртић Школска управа Локална самоуправа
1.1.3.2. Наставак програма олакшавања бесплатног приступа предшколским установама	Од 2021. године у континуитету	Олакшан бесплатни приступ предшколским установама као компензација неповољних породичних услова за развој	Број деце из осетљивих група која су укључена у предшколске програме (рашчлањено по старосним групама, по етничкој припадности, полу, деца са сметњама у развоју)	Извештај Предшколске Установе	ЛС, Предшколска установа
1.1.3.3. Обезбеђивање бесплатних материјала за ППП, уџбеника, радних листова и инструктивних материјала, школског прибора и ИТ опреме (рачунар, паметни телефон, Интернет, таблет...)	Од 2021. године у континуитету	Обезбеђен приступ сиромашне деце основним образовним ресурсима Смањен неповољан утицај породичних и других социокултурних чинилаца на образовање сиромашне деце	Број деце који је добио бесплатне материјале за ППП Број ученика/ца који су добили бесплатне уџбеничке комплете Број ученика/ца који је добио бесплатно школске материјале	Извештаји васпитно образовних установа	Васпитно образовне установе

			Број деце која су користили ИТ опрему у оквиру васпитно образовне установе		
1.1.3.4. Обезбеђивање бесплатних/регресираних школских obroka сиромашној деци	Од 2021. године у континуитету	Смањен неповољан утицај породичних и других социокултурних чинилаца на образовање сиромашне деце	Број деце и ученика/ца који прима бесплатни/регресирани топли оброк у школи Број деце и ученика/ца који имају потребе да паримају бесплатни/регресирани топли оброк у школи	Извештаји васпитно образовних установа	Школе Вртић Партнери: ЦСР ЛС
1.1.3.5. Организовање курсева за децу из разних области кућне радиности и организовање продајних изложби дечјих радова и хуманитарних активности на свим јавним манифестацијама у граду.	Од 2021. године у континуитету	Обезбеђен приступ сиромашне деце додатним образовним ресурсима. Развој вештина неопходних за осамостаљивање код сиромашне деце Јачање личних капацитета у сврху интеграције у ширу локалну заједницу Смањење предрасуда и стигми према сиромашној деци	Број ученика/ца који бесплатно похађају ваншколске активности и курсеве из разних области кућне радиности Број организованих продајних изложби дечјих радова Број организованих хуманитарних активности	Извештаји васпитно образовних установа	ЛС, основне и средње школе Друштво пријатеља деце Друштво за помоћ МНРО Школе Вртић Удружења грађана ЛС
1.1.3.6. Институционализовање механизма и мера за подршку образовању и васпитању сиромашне деце и ученика/ца основних и средњих школа.	2021.-2024.	Смањено осипање из образовног система, деце и младих из осетљивих група (сиромашни, са села, ромска деца - посебно девојчице/девојке, са сметњама у развоју) Успостављени системски предуслови	Број деце која нису завршила основну школу Број деце која нису завршила средњу школу Број деце непохађача Број склопљених	Извештај вртића Извештај школа Извештај школске управе Извештај ЦСР Извештај ЛС Извештај НСЗ	ШУ ЛС Ромски координатор

		за достизање што вишег нивоа образовања за децу и младе из осетљивих група	малолетничких бракова Број деце која су стекла пословну способност пре пунолетства		
1.1.3.7. Реализација мера за повећање обухвата деце за укључивање у образовно васпитни процес из сиромашних породица, породица са нижим образовним статусом, руралних средина, Рома, деце са сметњама у развоју(афирмативна акција, стипендирање, додатна помоћ у учењу, социјално-педагошка подршка, организација или трошкови превоза детета, лични пратилац детета).	2021.-2024.	Инклузија деце из осетљивих група и повећан укупан обухват осетљивих група образовањем. Повећан обухват деце и младих из ромских породица, сиромашних породица, породица са нижим образовним статусом, породица из руралних средина, деце са сметњама у развоју.	Број деце која су стекла пословну способност пре пунолетства Процент деце и младих који завршавају различите основне и средње школе Број додељених стипендија; Број ангажованих личних пратилаца: Број поднетих захтева за ЈП: Броје деце која користе услуге Дневног боравка (по установама): Број деце чије су породице оствариле право на једнократну новчану помоћ: Број деце којима се регресирају трошкови превоза: Број деце која користе услуге социјално педагошке подршке: Процент корисника стипендија који настављају школовање после средњег образовања.	Локална самоуправа Ромски координатор ЦСР Школе	ЛС Школе
Специфични циљ 1.1.4. : Побољшане мере здравствене заштите у циљу ублажавања последица сиромаштва					

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
1.1.4.1. Оснаживање механизма у локалној заједници за препознавање здравствених приоритета сиромашних и других рањивих категорија деце и механизма финансирања програма који задовољавају те потребе	2021-2024	Побољшана приступачност, доступност и коришћење здравствене службе сиромашне и посебно осетљиве групације деце у локалној заједници	Број деце и адолесцената из посебно осетљивих групација која су обухваћена овим програмима	Извештај локалне самоуправе Извештаји о спроведеним програмима	ДЗ, Локална самоуправа
1.1.4.2. Обезбеђивање суплемената у исхрани за децу из сиромашних породица кроз активности здравствене службе у локалној заједници	2021-2024	Смањен број потхрањене деце у целој популацији овог узраста и у сиромашним породицама	Број деце којима су обезбеђени суплементи у исхрани	Годишњи извештаји ЦСР	ЦСР ЛС
1.1.4.3. Едукација родитеља о основним хигијенским навикама (усвајање хигијенских навика, правилно коришћење прибора за личну хигијену, значај хигијенских навика-превентива здравља)	2021-2024	Повећан број деце и родитеља са усвојеним хигијенским навикама	Број едукованих родитеља Број одржаних едукација (групних и индивидуалних) Број подељених пакета хигијене	Дом здравља Удружења грађана ЦСР	ЛС

Специфични циљ 1.1.5: Стварање оптималних услова за рани развој деце

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
1.1.5.1. Едукација материјално угрожених породица у циљу побољшања раног развоја деце као и побољшање квалитета исхране предшколске деце	2021-2024	Период раног развоја је препознат као један од приоритета за улагање у циљу остваривања максималних развојних потенцијала сваког детета. Сагледане су постојеће мере које доприносе раном развоју и развојем недостајућих	Додатне услуге и програми који треба да подрже рани развој детета	Предлог мера и активности раног развоја	ДЗ, ЦСР, ЛС

		мера створен је континуум услуга које подржавају оптималан развој деце узраста 0-6 година			
1.1.5.2. Обезбеђивање едукативног материјала (звучне сликовнице за тактилну перцепцију, интерактивне играчке,..) за сву децу Општине Бечеј	2021-2024	Смањење ризика од недостатка стимулације у раном развоју Повећање оптималног развоја сензо-моторних функција	Додатне услуге које треба да подрже рани психо-моторни развој детета узраста до годину дана	Извештај о спроведеним услугама и програмима	Дом здравља Вртић Удружења грађана Дневни боравци

2. Квалитетно образовање и васпитање за сву децу

У општини Бечеј постоје следеће установе образовања и васпитања: једна предшколска установа, шест основних школа, три средње школе, школа за образовање деце са сметњама у развоју и музичка школа. Постоје и испоставе за неформално образовање (школе заната, компјутера, страних језика, културно- уметничка друштва и сл.).

Предшколска установа у 2018/2019. радној години је имала 1082 деце, која су распоређена у 50 васпитно- образовних група у четрнаест објеката. У односу на претходни извештај, уочава се мањи број деце.

Скупштина општине Бечеј је у оквиру својих надлежности, на основу Закона о финансијској подршци породици са децом, усвојила одлуке којима је признато право на накнаду трошкова и регресирање трошкова боравка деце у Предшколској установи, и то на следећи начин:

1. у висини од 50% у односу на важећи ценовник предшколске установе за децу из породица које остварују право на дечији додатак по Закону о финансијској подршци породици са децом и
2. у висини од 100% у односу на важећи ценовник предшколске установе:
  - за децу из породица које остварују право на новчану социјалну помоћ по Закону о социјалној заштити;
  - за децу са сметњама у развоју и децу са инвалидитетом и
  - за дете трећег, односно четвртог реда рођења.

У односу на претходни период уочава се значајан пад броја регресираних породица, што указује на економско оснаживање породица и пораст запослености у нашој општини.

Што се тиче обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем, обухват деце узраста од 0- 3 године је око 21%, а узраста од 3- 5,5 година је око 62%, док обавезни припремни предшколски програм похађа 98,9% деце узраста од 5,5 до 6,5 година. Разлог слабијег обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем је највероватније став родитеља да је пре обавезног припремног предшколског програма још рано да се деца укључују у предшколску установу.

Васпитно- образовни рад у Предшколској установи, изводи се на српском и мађарском језику као и двојезично (српско- мађарски). Поред редовних програма васпитно- образовног рада са децом који се заснива на Правилнику о општим основама програма предшколског васпитања и образовања у свим објектима предшколске установе се нуде различити облици и програми у функцији остваривања васпитања и образовања,

одмора и рекреације, подршке породици, неговања језика и културе националне мањине, према утврђеним потребама и интересовањима деце и породице и специфичностима локалне заједнице као што су: двојезичне групе, усвајање српског језика као језика друштвене средине у групама у којима се васпитно- образовни рад одвија на мађарском језику, активности у оквиру физичког васпитања за превенцију одступања постуралног статуса за децу узраста од три године до поласка у школу и др.

Предшколска установа је у 2020/2021. радној години почела са применом Програма „Снажни од почетка– дајмо им крила“ за родитеље из социјално угрожених породица чија деца не похађају предшколску установу. Циљ програма је оснаживање породице у локалној средини.

У свим школама на територији општине настава се изводи на српском и мађарском наставном језику.

Ојачана је сарадња са Центром за социјални рад и локалним ромским координатором за организовање заједничких активности за децу којима је потребна подршка у развоју.

Мрежа основних школа и предшколских установа сачињена је 2019. године. Мрежа основних школа у општини Бечеј је добра и капацитети су довољни. Четири основне школе су у самом граду (са испоставама у мање насељеним местима општине– Радичевић, Милешево, Дрљан, Пољаница), док су остале две у већим насељеним местима општине Бечеј, у Бачком Градишту и у Бачком Петровом Селу.

Укупан број ученика у основним школама на територији општине Бечеј у 2018/2019. години је 2700, (док је 2015/2016. школске године је 3016, а према резултатима из стратегије 2008.-2012. износила 3322). Уочава се смањење броја деце у основним школама, што је у највећој мери, последица миграција становништва.

На територији наше општине постоји и школа за основно и средње образовање и васпитање деце са сметњама у развоју- она броји 54 ученика у основном и 62 ученика у средњем образовању. У специјалној школи се, такође, уочава смањење броја деце, а разлоге проналазимо у инклузивном образовању. Укупно 132 ученика наставу похађају у типичним школама по индивидуализацији или индивидуалном образовном плану.

У општини постоје три институције средњег нивоа образовања и васпитања које образују ученике на српском и мађарском наставном језику:

1. Гимназија, (смер општи, друштвено- језички, природно- математички и смер за ученике са посебним способностима за спорт);
2. Економско- трговинска школа
  - подручје рада: Економија, право и администрација (финансијски администратор, комерцијалиста, службеник у банкарству и осигурању) и
  - подручје рада: Трговина; угоститељство и туризам (туристички техничар, кувар, посластичар трговац);
3. Техничка школа

- образовни профили III степена: женски фризер/педикир- маникир, аутомеханичар- електричар за расхладне и термичке уређаје, бравар-заваривач, оператер машинске обраде, возач моторних возила и

- образовни профили IV степена: машински техничар за компјутерско конструисање, техничар за компјутерско управљање машинама, електротехничар информационих технологија, електротехничар рачунара

Укупан број ученика који похађају средњу школу на територији Општине Бечеј 2018/2019 школске године је 1404. Као заједнички проблем који се јавља у Техничкој школи и Економско- трговинској школи је недостатак спортске сале за извођење наставе физичког васпитања, али се настава физичког васпитања спроводи у «Установи за спортску и културну активност омладине Ђорђе Предин- Баца» Бечеј.

Школа за музичко образовање „Петар Коњовић“ образује 267 ученика на следећим класама у 2018/2019 школској години: клавир, хармоника, гудачи, тамбура, гитара и соло певање, а отворено је издвојено одељење у Чуругу, класе: клавир, хармоника и тамбура, а од 2020/2021. године и издвојено одељење у Темерину, класе: тамбура, клавир и кларинет.

У неким школама, у мањој мери, постоји недостатак наставног кадра на мађарском наставном језику, наставника немачког језика и дефектолога различитих профила. Стручно усавршавање наставних кадрова континуирано се спроводи, у складу са плановима стручног усавршавања, који су саставни део Годишњих планова рада установа образовања и васпитања.

Дуално и предузетничко образовање је, такође, новина у систему средњег стручног образовања. Дуално образовање изводи се у Економско-трговинској и Техничкој школи. Ефекте дуалног образовања мерићемо како на државном нивоу, тако и на нивоу локалне самоуправе, по завршетку школовања прве генерације ученика (истраживања ће се спровести и на локалу међу ученицима, родитељима и послодавцима).

Ученички парламенти у бечејским школама успешно раде и њихове акције се перманентно успешно реализују и подржане су од стране свих актера ученичког живота.

Све школе активно и интензивно учествују у свим културним и спортским активностима у општини.

У активностима средњошколског живота све школе организују трибине, предавања, радионице на тему толеранције, интеркултуралности и ненасилног решавања сукоба. Редовни посетиоци ових активности су и ученици основних школа.

Свака школа успоставља успешну сарадњу са предшколским и школским установама у земљи и иностранству.

Међусекторска сарадња ВОУ са локалним институцијама и локалном привредом реализује се успешно и континуирано. Актив директора предшколске установе и школа координира и планира сарадњу.

ПРИОРИТЕТ 2. : КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВУ ДЕЦУ					
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.1.: ПОВЕЋАНО ИЗДВАЈАЊЕ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ДО 2024. ГОДИНЕ КАО ПРЕДУСЛОВ ЗА ОСТВАРЕЊЕ КВАЛИТЕТНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА СВУ ДЕЦУ					
Специфични циљ 2.1.1.: Успостављање модерног система финансирања у циљу повећања ефикасности образовања до 2024. године					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.1.1.1. Континуирано повећавање издвајања за образовање из буџета општине	Од 2021. континуирано	Повећан буџет општине за образовање	Извештај о реализацији буџета општине за ПУ, ОШ и СШ Број кофинансираних пројеката у образовању од стране јединице локалне самоуправе	Извештаји СО Бечеј и ОВУ	Општинска Управа Бечеј ЈЛС
2.1.1.2. Инвестирање у инфраструктурне пројекте и опремање ОВУ (изградња, доградња и адаптација терена, фискултурних сала, игралишта и других просторија за рад, кухиње, медијатеке, санитарни чворови, кровни простор...)	Од 2021. Континуирано	Побољшани услови боравка и рада у	Укупно издвајање за инфраструктурне пројекте Укупно издвајање за опремање ОВУ Број ОВУ које су опремљене или у којима су изведени инфраструктурни радови	Годишњи извештаји општине, ЛПА и ОВУ	ОУ Бечеј ЈЛС ОВУ Донатори Црвени крст ИРА пројекти
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.2: ПОВЕЋАН ОБУХВАТ ДЕЦЕ КВАЛИТЕТНИМ ПРЕДШКОЛСКИМ ВАСПИТАЊЕМ И ОБРАЗОВАЊЕМ					
Специфични циљ 2.2.1: До 2024. године осигурати да 70% деце узраста од 3 године до поласка у припремно предшколски програм буде					

обухваћено предшколским васпитањем и образовањем, укључујући децу из ризичних група

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.2.1.1. Повећавање капацитета предшколске установе (просторних услова и других ресурса за несметано одвијање васпитно-образовног рада)	2021-2024.	Повећан број деце узраста од 3 године укључене у предшколско васпитање и образовање у односу на актуелни број	Број и струкутра обухваћене деце	Годишњи извештаји ПУ	ЈЛС ПУ НВО
2.2.1.2. Подизање свести родитеља о важности раног укључивања деце у предшколску установу	2021-2024	Повећан број деце узраста од 3 године укључене у предшколско васпитање и образовање у односу на актуелни број	Број и струкутра обухваћене деце	Годишњи извештаји ПУ	ЈЛС ПУ НВО
2.2.1.3. Организовање едукација, трибина, радионица за родитеље за побољшање вештина потребних за оптимални развој детета	2021-2024.	Унапређена знања и вештина родитеља потребних за оптимални развој детета	Број и врста активности за подршку родитељима Број родитеља који су прошли неку од активности	Извештаји о реализацији активности	ЈЛС ПУ Невладине организације Стручна друштва

Специфични циљ 2.2.2.: До краја 2024. обезбеђен потпун обухват деце припремним предшколским програмом

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.2.2.1. Успостављање локалног система евиденције деце стасале за ППП, посебно деце из друштвено осетљивих и деце која су ван система предшколског васпитања и	2021 -2024.	Обезбеђен систем евиденције све деце у општини стасале за похађање ППП	Број деце укључене у ППП у односу на укупан број деце у општини која су ППП узраста	Годишњи извештаји ПУ	ЈЛС ПУ НВО ДЗ ЦСР Локални ромски координатор

образовања					
2.2.2.2. Реализовање мера за обухват све деце ППП (диверсификовани програми, радионице за родитеље, промоција рада ПУ и др.)	2021-2024.	Обезбеђен потпун обухват деце ППП	Број и врста реализованих мера	Годишњи извештаји општине и ПУ	ЈЛС ПУ НВО
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.3: УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА СВУ ДЕЦУ И ПОТПУН ОБУХВАТ ДЕЦЕ У ОКВИРУ ОВОГ ПОДСИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА					
Специфични циљ 2.3.1: Повећан обухват и стопа завршавања основног образовања деце из осетљивих група до 2024.године					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.3.1.1. Праћење стања на локалном нивоу и евидентирање деце која нису у образовном систему или су у процесу осипања и развијање механизма за њихово враћање у образовни систем	2021-2024.	Успостављена и ажурна евиденција деце која нису у образовном систему или су прекинула школовање и развијен механизам за њихово враћање у образовни систем	Развијен механизам за идентификовање деце која нису укључена у образовни систем Број деце која су враћена у школски систем (по полу, ромска, деца са села итд) Број деце са сметњама у развоју у типичним основним Школама	Годишњи извештаји општине и школа	ЈЛС Школе ЦСР ДЗ ШУ НВО Црвени Крст ЦСР
2.3.1.2. Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања (подршка у обезбеђивању материјала за учење и др.)	2021-2024.	Јавно доступни извештаји о напуштању основне школе; Утврђени фактори осипања ученика; Смањени број деце	Број деце која напусти школу Број обављених разговора са дететом и родитељима који одлуче да напусте школу	Извештаји ОВУ	ОВУ ЈЛС МПНТР МЗБСП НВО

		који не завршавају основну школу			
2.3.1.3. Спровођење међусекторског механизма за процену потреба деце и подршку у образовном систему у складу са инклузивном праксом	2021-2024.	Сва деца укључена у образовни систем и обезбеђени одговарајући механизми подршке	Број/структура деце која су процењивана/добила неку врсту образовне подршке	Извештаји општинске ИРК	ЈЛС НВО Локални инклузивни тим Локални ромски координатор
2.3.1.4. Организовање едукација за децу и родитеље првенствено из маргинализованих породица о важности школовања	2021-2024.	Превенција напуштања школе	Број едукација на нивоу општине Број деце и родитеља који су прошли едукацију	Извештаји	ОУ Бечеј Локални ромски координатор ОВУ Савет за права детета
2.3.1.5. Унапређење инклузивног приступа-уписивање све деце у школу и обезбеђивање континуиране образовне подршке деци којој је потребна– стручњаци, асистенти, тимови, индивидуални образовни планови, асистивне технологије, допунска настава, продужени боравак, стипендије, менторство итд.	2021-2024.	Сва деца уписана у школу и пружена им је образовна подршка у складу са индивидуалним потребама у циљу смањења осипања из образовног система и побољшање квалитета образовања	Број ангажованих стручњака (по школама, профилима); Број/процент деце обухваћене оваквим видовима наставе; Стопа уписа деце у први разред ОШ у односу на укупан број деце старости 7 година (рашчлањено по полу, село/град, етничкој припадности, деца са сметњама у развоју); Процент деце која прелазе у 5. разред (рашчлањено по полу, село/град, етничкој припадности, деца са сметњама у развоју); Процент деце која завршавају основну	Извештаји општинске ИРК Годишњи извештаји школа, Локалног тима за инклузију	ЈЛС ИРК ЦСР Струковна и стручна друштва Тим за инклузију на локалном нивоу ОВУ ШУ НВО, Савети родитеља Донатори, Савет за права детета

			школу (рашчлањено по полу, село/град, етничкој припадности, деца са сметњама у развоју)		
2.3.1.6. Повећање компетенције за примену инклузивног приступа образовању и обука запослених	2021-2024.	Број запослених у образовању који су похађали обуке	Број обука за различите циљне групе за примену инклузије (наставници, родитељи, локална самоуправа) Број деце за коју су израђени Индивидуални образовни планови	Извештаји општинске ИРК Годишњи извештаји школа, Локалног тима за инклузију и	ОВУ МПНТР ЈС ЈПА
2.3.1.7. Успостављање Тима за инклузију на локалном нивоу и континуирана сарадња са ИРК	2021-2024.	Успостављен Тим за инклузију на локалном нивоу Сарадња са ИРК настављена	Број састанака и активности Тима за инклузију на локалном нивоу и ИРК Број састанака и решења ИРК	Извештаји Локалног тима за инклузију Извештаји ИРК, Годишњи извештаји школа	ЈС ОВУ НВО
2.3.1.8. Уклањање физичких баријера, адаптирање простора и опремање асистивним технологијама	2021-2024.	Адаптирани простори за приступ за особе са инвалидитетом и опремљени асистивним технологијама	Број ОВУ које поседују модерне асистивне технологије, врста опреме, број деце корисника	Извештаји ИРК Годишњи извештаји школа и ПУ, Локалног тима за инклузију	ЈС ОВУ МПНТР ЈПА
2.3.1.9. Препознавање даровите деце и креирање механизма подстицања и напредовања	2021-2024.	Примењене различите активности подршке даровитој деци која су подстакнута за даље напредовање у образовном систему	Број препознате даровите деце и тип пружене образовно-васпитне подршке Број ученика који су добили неки вид материјалне подршке Број награда на националним и међународним такмичењима повећан је у односу на претходни	Годишњи извештаји школа	ОВУ МПНТР

			период		
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.4: УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ОБРАЗОВАЊА ЗА СВУ ДЕЦУ					
Специфични циљ 2.4.1: Унапређене компетенција запослених у образовању у циљу унапређивања остваривања образовне и васпитне функције установа					
Активности	Период Реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.4.1.1.Организовање стручних семинара за васпитаче, наставнике и стручне сараднике (акредитованих едукација и едукација на нивоу установа), нарочито у области примене ИКТ и учења на даљину	Од 2021. континуирано	Повећана компетенција наставног кадра из разних области рада	Број реализованих стручних семинара Број учесника/ца на семинарима стручног едуковања васпитача, наставника, стручних сарадника Број одржаних огледних активности и часова на основу семинара	Извештаји ВОУ	ОУ Бечеја ОВУ НВО МПНТР
2.4.1.2.Повећање флексибилних форми рада са ученицима. Дефинисање и реализација активности за повећање мотивације ученика за учење за маргинализоване групе ученика	Од 2021. у континуитету	Реализоване активности које доприносе већој мотивацији деце, бољим образовним постигнућима и повећању задовољства деце школом	Број школа са продуженим боравком деце Број ученика који похађају продужени боравак Број програма усклађених са локалним потребама (блок настава, школски календар, додатна и допунска настава итд) и у складу са Националном стратегијом за образовање	Извештаји ОВУ	Школе НВО Стручна удружења Савети родитеља Ћачки парламенти ЈЗ

2.4.1.3. Обучавање стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора које пружају услуге, за рад са децом са сметњама у развоју	2021-2024.	Повећан број обучених стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора које пружају услуге за рад са децом са сметњама у развоју Унапређен рад обучених кадрова са децом са сметњама у развоју	Број обучених стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора	Извештаји о реализованим активностима, Евалуациони извештаји	ОВУ ЦСР НВО ОУ Дом здравља Саветовалиште МРЗБСП МЗ МПНТ Савет за права детета
2.4.1.4. Едукација васпитача, наставника, здравствених радника, родитеља за рад на раној превенцији злоупотреба психоактивних супстанци, свих облика насиља	Од 2021. континуирано	Васпитачи, наставници, здравствени радници и родитељи су оснажени да превентивно делују и допринесу превенцији и смањењу злоупотребе психоактивних супстанци и свих облика насиља	Број обучених васпитача, наставника, здравствених радника	Извештаји ПУ, ОШ и ДД	ДД ПУ ОШ Савет за права детета Црвени крст
2.4.1.5.Континуирано праћење постигнућа ученика на основу резултата иницијалних, националних и међународних (ПИСА, ТИМС и ПРЛС) тестирања и резултата на завршним испитима	Од 2021.године	Анализа остварених резултата и планирање активности за подстицање предметних компетенција, развоја функционалног знања и међупредметних компетенција ученика	Креиран извештај са резултатима анализе и проценом напретка у односу на претходни период и конкретизација активности подршке	Извештаји школа и институција	Школа и институција МПНТР

2.4.1.6. Успостављање мреже сарадње између ОБУ кроз развијање механизма подршке у транзицији деце из једног образовног нивоа у други	221-2024.	Успостављена мрежа сарадње међу ВОУ	Потписани меморандуми о сарадњи са прецизираним одговорностима, активностима и координаторима на нивоу установа Број реализованих планова транзиције	Извештаји ОБУ Број потписаних меморандума о сарадњи	ОБУ Стручни сарадници родитељи
--	-----------	-------------------------------------	---	--	--------------------------------------

Специфични циљ 2.4.2: Побољшан квалитет образовања и унапређени ресурси у сеоским срединама

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.4.2.1. Унапређивање инфраструктуре, ИКТ опреме и савремених дидактичких средстава у сеоским школама	Од 2021. у континуитету	Боља опремљеност сеоских школа	Број доступних дидактичких средстава у основним школама на сеоском подручју (савремена А-В средства, едукативни материјали) Број компјутера у односу на број ученика	Извештаји ЈЛС и школа	ЈЛС школе
2.4.2.2. Реализација развојних пројеката у сеоским срединама	Од 2021. у континуитету	Реализовани развојни пројекти у сеоским срединама	Број сеоских школа у којима се реализују развојни пројекти	Евалуациони извештаји пројеката	ЈЛС ОБУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.5: ПРОМОЦИЈА ДЕФРИЦИТАРНИХ ЗАНИМАЊА И ОБРАЗОВНИХ ПРОФИЛА У СИСТЕМУ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА

Специфични циљ 2.5.1: Повећан обухват деце и стопа завршавања средњег образовања и васпитања

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
------------	----------------------------	--------------------	--------------	--------------------------	-----------------------

2.5.1.1. Информисање деце завршних разреда ОШ, њихових родитеља и јавности о понуди одређених образовних профила која се сматрају дефицитарним занимањима Организовање сајма образовања	Од 2021. у континуитету	Повећан обухват деце која су стекла диплому за дефицитарно занимање	Број и врста реализованих активности Повећана стопа уписа у средњу школу у општини Бечеј	Извештаји школа Број ТВ и радио емисија Број креираних едукативних материјала	ОВУ ЈС Национална служба за запошљавање Локални медији
2.5.1.2. Отварање нових образовних профила у складу са потребама	Од 2021. у континуитету	Повећан обухват деце средњим образовањем	Број новоотворених образовних профила	Извештаји ОУ	ОВУ ОУ ШУ МПНТР
2.5.1.3. Додела стипендија за ученике који се школују за дефицитарне области	Од 2021. у континуитету	Повећан обухват деце средњим образовањем	Број додељених стипендија	Извештаји ОУ	ОУ Бечеј Привредна друштва и предузетници
2.5.1.4.Реализација активности каријерног вођења и саветовања	2021-2024.	Ученици су оснажени да донесу оптималну одлуку за избор будућег занимања у току средње школе	Евиденција о укључености ученика у активности каријерног вођења и саветовања у школама Број и врста активности каријерног вођења и саветовања према школама	Извештаји СШ	СШ Педагошко- психолошка служба средњих школа и одељенске старешине
2.5.1.5.Спречавање осипања ученика у средњим школама	Од 2021.године	Смањено осипање Повећан број ученика који су завршили средњу школу из маргинализованих група	Стопа завршавања средње школе је повећана Стопа завршавања средње школе ученика из осетљивих група је повећана Број примењених афирмативних мера уписа	Извештаји школа	Школе Општина Бечеј МПНТР ЦСР Национални савети

2.5.1.6. Перманентно праћење и указивање на потребу оптимизације мреже средњих школа у складу са локалним потребама	Од 2021.године	Оптимализована мрежа средњих школа	Побољшана понуда образовних профила	Документа МПНТР	Школе Општина Бечеј МПНТР
2.5.1.7.Истраживање ефеката дуалног образовања након завршетка школовања прве генерације ученика	континуирано	Број послодавац укључених у дуално образовање	Број спроведених истраживања међу ученицима, родитељима и послодавцима	Извештаји о спроведеним истраживањима	ОВУ Општина Бечеј

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.6: ИЗГРАДЊА ШКОЛЕ ПО МЕРИ ДЕТЕТА

Специфични циљ 2.6.1 : Повећана партиципација деце/ученика у раду и животу школе и локалне заједнице

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.6.1.1.Подржавање и промоција ученичких пројеката, акција и акција ученичких парламената	Од 2021. континуирано	Повећана партиципација ученика у животу школе Промовисани пројектни резултати и награђени најуспешнији пројекти и ученици	Број пројеката који укључују ђачке парламенте Број ученичких пројеката Број укључених ученика кроз пројектне активности Број и врста ваншколских активности Број и врста промотивних активности Број и врста награда	Извештаји школа и Савет за права детета	Школе НВО Савет за права детета Канцеларија за младе имови деце Локални ромски коорд Ђачки парламент Међународне организације Привредна друштва и предузетници МОС МПНТР Медији

2.6.1.2. Одржати континуитет организовања и учествовања у културним дешавањима у општини (музеј, позориште, библиотека, културна уметничка друштва)	Од 2021. године континуирано	Повећана партиципација ученика у културним дешавањима	Број и врста одржаних културних дешавања Број учесника у културним дешавањима	Извештаји музеја, позоришта, библиотеке, КУД-ова и ОБУ	ОБУ Установе културе КУД ЈЛС Савет за права детета Канцеларије за младе Ђачки парламенти
2.6.1.3. Подршка већем укључивање ученика у спортске активности	Од 2021. године континуирано	Повећана партиципација ученика у спортским активностима у општини	Број и врста одржаних спортских активности Број учесника у спортским активностима- број дечака и број девојчица	Извештаји спортских клубова и ОБУ	ОБУ спортски клубови ЈЛС Савет за права детета Канцеларија за младе Ђачки парламенти Бизнис сектор

Специфични циљ 2.6.2 : Унапређене мере за спречавање насиља, дискриминације и промоцију толеранције

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
2.6.2.1. Организовање трибина, предавања, радионица, кампова за децу, родитеље и наставни кадар за ширење толеранције, интеркултуралности и ненасилног решавања сукоба Организовати у оквиру ЧОС-а и часова грађанског васпитања интерактивне дискусије или радионице на тему толеранције, интеркултуралности и ненасилно решавања сукоба	Од 2021. континуирано	Повећан ниво интеркултуралности у ОБУ Смањено насиље и дискриминација у БОУ	Број и врста реализованих активности за превенцију дискриминације и промоцију толеранције и интеркултуралности Број учесника који су укључени у активности за превенцију дискриминације и промоцију толеранције и интеркултуралности	Извештаји о реализованим активностима	Савет за права детета Стручне службе у ОБУ ЦСР Тимови деце Канцеларија за младе Донатори НВО

2.6.2.2. Организовање заједничких активности вртића и свих школа у општини (Дечја недеља, Дан толеранције, Дан планете...)	Континуирано	Повећање толеранције према различитости	Број и врста реализованих активности Број учесника који су укључени у активности	Извештаји ОБУ и Савета за права детета	Савет за права детета ОБУ НВО ЦСР Кооперативни сектор
2.6.2.3. Успостављање сарадње са предшколским и школским установама у земљи и иностранству-јачање система хоринзонталног учења	Континуирано	Сарадња предшколских и школских установа у земљи и иностранству	Број потписаних протокола о сарадњи на националном и међународном нивоу Број и врста реализованих активности хоринзонталног учења	Извештаји школа, ПУ и Савет за права детета	Савет за права детета НВО ОБУ Тимови у школама Међународне организације

3. Боље здравље за сву децу

Посматрајући опште стање здравља деце у општини Бечеј (а на темељу доступних Годишњих извештаја Дечјег диспанзера), можемо рећи да је оно слично као и у ранијем периоду.

Наравно, у просеку, подаци говоре о релативно добром општем стању здравља наше деце, али евидентни су и проблеми. Они су присутни како у области исхране и хигијене (као базичним основама здравља), тако и у области бриге о менталном здрављу деце. Број здравствених радника у Бечеју смањује се континуирано и неки облици здравствене заштите се полако укидају, посебно се ово односи на дечију здравствену заштиту што је последица смањења броја деце у општини, општег материјалног стања у општини Бечеј и у здравству. Број новорођене деце у 2019. години на територији општине Бечеј је 261. Број предшколске деце 2118, школске деце 4283.

Вакцинација се спроводи по Календару вакцинације у просторијама Дечјег Диспанзера као и амбулантама околних села општине Бечеј. Обухват вакцинисане деце је 98%. Број невакцинисане деце из медицинских разлога је 45, а из немедицинских разлога 14 (одбијање вакцинације, одсељеност, досељеност непотпуно вакцинисане деце и неодазивање).

С обзиром на општеприсутну тенденцију повећања броја младих који експериментишу са ПСИХОАКТИВНИМ СУПСТАНЦАМА– оно што би требало унапредити је обезбеђење рутинског ДПСТ на ХИВ за младе, као и за труднице. Потешкоће у вези са овим су у томе што је број запослених у лабораторији Дома здравља недовољан (8 лабораната и 1 биохемичар) и што су просторни капацитети мали.

Током 2019. године формирана је Школа родитељства при Дому здравља Бечеј (опрема и едукација кадра под покровитељством Роса воде) која је обухватила труднице из општине Бечеј. Едукација се односила на трудноћу, порођај и првих месец дана дететовог живота. Рад у школи су извршавали гинеколог, бабице, педијатри и педијатријске сестре. Одржано је 6 циклуса у трајању од по месец дана коме је присуствовало 35 трудница.

Недеља дојења обележена је прве недеље октобра 2019. у просторијама саветовалишта Дечјег Диспанзера. Постављени су постери, дељени памфлети о значају дојења као и практично предавање патронажне сестре. Током те недеље је од стране педијатара са посебним акцентом на значај природне исхране едуковано 100 родитеља који су долазили у саветовалиште.

У оквиру промоције и унапређења здравља међу децом значајно је наставити са едукацијом деце: о правилној исхрани, ризичним понашањима адолесцената и полно преносивим болестима (а у оквиру тога и о контрацепцији). Ове едукације су 2019. године организоване од стране педијатара

и медицинских сестара Дечијег диспанзера– у средњим школама и у основним школама у Бечеју, Бачком Градишту и Радичевићу у оквиру систематских прегледа. Током 2019. године таквим предавањима обухваћено је укупно 961 младих. Превентивним прегледом предшколске и школске деце обухваћено је 6504 детета.

Још неколико важних података коју су прећени током претходног периода као индикатори општег здравственог стања деце школског узраста, као што је број гојазне деце, број деце ослобођене од физичког образовања у школи и сл. Према подацима из 2019. број гојазне деце је непромењен (96), број деце ослобођене од физичког се повећао (63 деце). Активности које би биле неопходне за овај сегмент здравствене заштите деце биле би активна промоција здравог живота, начина исхране, едукација нутрициониста по школама и другим установама које раде са децом.

Током претходног периода забележен је битан пораст активности психолошке подршке, саветодавних и психотерапеутских индивидуалних сусрета са децом, психолошких радионица. Иако су ове активности обухватале и ове теме потребно је још интензивирати рад на превенцији злоупотребе ПАС и алкохола. Неопходно је ојачати омладину, родитеље, здравствене и просветне раднике за ефикаснију борбу против ове (све раширеније) појаве и планом за наредни период на то се ставља нагласак. Крајем 2019. године психолог запослен у Дому здравља Бечеј одлази у пензију, а замене нема.

У оквиру Дечјег Диспанзера води се евиденција о злостављању и занемаривању деце. У 2019. години збринуто је 10- оро деце због злостављања по предвиђеном протоколу.

У оквиру безбедног окружења и окружења које препознаје потребе деце и адолесцената важно је наставити са праксом васпитног рада по специфичним темама са децом и адолесцентима која се и у протеклом периоду реализовала у Дечјем диспанзеру Дома здравља (исхрана, физичка активност, превенција повређивања, здравље уста и зуба...).

Оно што би требало побољшати је пружање подршке деци са хроничним болестима и инвалидитетом. Приступне рампе за децу у колицима не постоје у свим институцијама, а унутар институција још мање. Поред тога циљ у наредном периоду биће да се истраже потребе ове деце како би се наше активности усмериле у добром правцу.

Важно је наставити са обновом постојећих и изградњом нових игралишта за децу, терена за спортске активности на отвореном простору, опремање простора за часове и радионице у природи.

Безбедности деце у саобраћају, као и могућим удесима у кући, требало би посветити више пажње (уз коришћење интерактивних метода обуке на којима би била деца заједно са родитељима, што до сада није била пракса).

Због претеће пандемије Корона вирусом крајем 2019. године започете су превентивне мере, појачан хигијенски надзор запослених и просторија. На уласку у просторије Дома здравља Бечеј неопходно је ношење заштитне маске на лицу, врши се мерење телесне температуре и дезинфекција руку.

ПРИОРИТЕТ 3.: БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.1. ОМОГУЋИТИ СВОЈ ДЕЦИ ЗДРАВ И БЕЗБЕДАН ПОЧЕТАК ЖИВОТА

Специфични циљ 3.1.1. У периоду од 2021. до 2024. године, до 5% едукованих родитеља деце узраста до 3 године

Активности	Период реализације (од-до)	Очевани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.1.1.1 Промоција здравља и превентивни рад при саветовалишту у Диспанзеру за жене	2021-2024.	Повећан ниво квалитета здравствене заштите трудница. Боље здравље трудница уз повећан број трудница које имају позитивне ставове у вези са здрављем, и обухват трудница прегледима у првом триместру трудноће већи од 95%	Број и врста здравствено васпитних активности са трудницама Број/процент трудница обухваћених првим прегледом у првом триместру трудноће Задовољство трудница	Годишњи извештај ДЗ (картон труднице)	ДЗ – диспанзер за жене
3.1.1.2. Едукација здравствених радника за рано откривање ризика и смањење броја ризичних трудноћа	2021.–2024.	Благовремено препознат ризик и смањен број високо-ризичних трудноћа, спонтаних побачаја и превремених порођаја. Смањен број деце рођене са генетским аномалијама	Број едукованих здравствених радника Стопа преваленције високоризичних трудноћа Стопа спонтаних и превремених побачаја Број/процент трудница обухваћених скринингом у првом и другом триместру трудноће	Извештај ДЗ о спроведеним едукацијама Рутинска здравствена статистика	МЗ ДЗ
3.1.1.3.Организовање и спровођење школе родитељства (са нагласком на здравствено-психолошки аспект)	2021. – 2024.	Повећан ниво квалитета родитељства укључујући и повећан ниво здравствене просвећености	Процент родитеља који су прошли школу	Годишњи извештај Дечјег диспанзера	ДД

Специфични циљ 3.1.2. У периоду од 2021. до 2024. године, смањен ризик од морталитета одојчади

Активности	Период реализације (од-до)	Очевани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.1.2.1.Промоција дојења и правилне исхране током прве године живота	2021.–2024.	Повећан број одојчади која су на природној исхрани (дојење) и продужење овог периода.	Стопе искључивог и континуираног дојења Процент деце која су на природној исхрани минимум 6 месеци Стопе морбидитета респираторних и гастроинтестиналних поремећаја код одојчади	Годишњи извештај ДЗ Рутинска здравствена статистика	ДД
3.1.2.2.Спровођење вакцинације према усвојеном Правилнику о имунизацијама у овом узрасном добу	2021.–2024.	Успостављен обухват обавезном имунизацијом од најмање 99% Смањење специфичне стопреинциденције болести које се могу превенирати вакцинама у циљу одржавања статуса „земље без полиомијелитиса“, елиминације морбила и контроле приоритетних циљних болести.	Обухват вакцинацијом деце у првој години живота (процент деце вакцинисане против ТБЦ; дифтерије; тетануса; великог кашља; полиомијелитиса; хепатитиса Б и обољења изазваних хемофикусом инфлуенце) Специфична стопа инциденције	Извештаји Дечјег диспанзера о спроведеној имунизацији за одређену годину и о кретању заразних болести у Бечеју за одређену годину Рутинска здравствена статистика	ДД

Специфични циљ 3.1.3. У периоду од 2021. до 2024. године, одржан тренд стопе инциденције АИДС-а као на Републичком нивоу- мање од 0,2 на 100.000 деце узраста испод 15 година

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.1.3.1.Обезбеђење рутинског ДПСТ на ХИВ за труднице	2021. – 2024.	Повећан број трудница које су прошле саветовање и тестирање на ХИВ у циљу редукације ризика од вертикалне трансмисије ХИВ-а	Број/ проценат трудница саветованих и тестираних на ХИВ Број ХИВ позитивне деце рођене од ХИВ позитивних мајки	Годишњи извештај ДЗ	Диспанзер за жене ДЗ
3.1.3.2.Обезбеђење адекватне терапије трудницама које су ХИВ позитивне, као и одојчади и деци која живе са ХИВ-ом	2021. – 2024.	Смањење ризика вертикалне трансмисије ХИВ-а и штетне последице ХИВ инфекције	Стопа инциденције педијатријског АИДС-а	Годишњи извештај ДЗ	ДЗ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.2. ПРОМОЦИЈА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА МЕЂУ ДЕЦОМ (МАЛА ДЕЦА, ПРЕДШКОЛСКА И ШКОЛСКА ДЕЦА) И АДОЛЕСЦЕНТИМА

Специфични циљ 3.2.1. У периоду од 2021. до 2024. године, смањен број гојазне или потхрањене деце и адолесцената					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.2.1.1. Праћење и процена нутритивног статуса деце и адолесцената, укључујући и увођење графика раста уз развој здравствено-васпитних интервенција у породици и заједници	2021. – 2024.	Обезбеђени квалитетни подаци за процену и праћење нутритивног статуса деце. Уведен графикон раста и развијен информациони систем у овој области. Смањена регистрована потхрањеност и гојазност деце	Развијен информациони систем у овој области Процент деце до 5 година старости која су потхрањена (укључујући и ромску, сиромашну, децу у руралним срединама) Број саветовања са родитељима, васпитачима % деце школског узраста и адолесцената која су потхрањена % деце до 5 година старости која су гојазна % деце школског узраста са гојазношћу и предгојазношћу % адолесцената са гојазношћу и предгојазношћу	Годишњи извештај ДЗ Рутинска статистика Периодична истраживања	ДД
3.2.1.2. Израда и даља примена смерница за правилну исхрану и физичку активност код деце и адолесцената	2021. – 2024. (израда)	Смањен број гојазне и физички неактивне деце и адолесцената.	Израђене и усвојене смернице % деце предшколског и школског узраста са гојазношћу и предгојазношћу % адолесцената са гојазношћу и предгојазношћу % деце и адолесцената који се правилно хране и физички су активни % деце и адолесцената који раде физичко	Годишњи извештаји ДЗ, ПУ и Школа Рутинска статистика Периодична истраживања	ДЗ, ПУ и Школе
Специфични циљ 3.2.2. У периоду од 2017. до 2020. године, смањена стопа малолетничких трудноћа, намерних прекида трудноћа и учесталост полно преносивих инфекција међу адолесцентима					

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.2.2.1.Израда и спровођење Програма промоције и унапређења репродуктивног здравља адолесцената	2021-2024 (примена)	Успостављена превенција ризичног сексуалног понашања код младих. Смањен ризик и обољевања од полно преносивих болести	Израђен и усвојен Програм Број и врста реализованих програмских активности Број и структура адолесцената обухваћених спровођењем програма Инциденција ППИ међу младима оба пола узраста 15 до 19 година (сифилис, гонореја, генитална хламидијаза, Хепатитис Б и Ц, АИДС) Стопа адолесцентских трудноћа (девојке узраста од 15 до 19 година) Стопа адолесцентских прекида трудноће (девојке узраста од 15 до 19 година)	Годишњи извештај ДЗ Периодична истраживања	СО Бечеј ДЗ ОШ
3.2.2.2.Едукација здравствених радника и здравствених сарадника за рад са адолесцентима у области репродуктивног здравља посебним освртом на младе различитих сексуалних оријентација	2021. – 2024.	Обезбеђен успешнији приступ и сарадња здравствених радника и здравствених сарадника са адолесцентима у области репродуктивног здравља . Унапређена превенција ризичног сексуалног понашања код адолесцената.	Број едукованих здравствених радника Процент сексуално активних младих узраста 15 до 24 година који увек користе кондом при ризичном сексуалном односу	Извештај о спроведеним едукацијама Периодична истраживања	МЗ ДД и Диспансер за жене
3.2.2.3.Развој мреже вршњачких едукатора и спровођење едукација о темама везаним за репродуктивно здравље адолесцената	2021. – 2024.	Формирана мрежа вршњачких едукатора у области репродуктивног здравља, уз обезбеђено упознавање адолесцената са најважнијим темама из области репродуктивног здравља на њима најприхватљивији начин	Број едукованих активних вршњачких едукатора Број едукација које су одржали Број младих досегнутих овим едукацијама	Извештај о спроведеним едукацијама	МЗ ДЗ
3.2.2.4.Саветовање о контрацепцији и евентуално обезбеђивање контрацептивног средства за све адолесценте. Обезбеђивање бесплатних и лако доступних кондома адолесцентима	2021. – 2024.	Адолесценти саветовање о контрацепцији и евентуално контрацептивно средство могу добити у саветовалишту за младе, од гинеколога или изабраног педијатра. Бесплатне кондоме у складу са могућностима обезбедити у саветовалишту за младе, у	Обухват саветованих адолесцената Број подељених кондома Број подељених контрацептивних средстава	Годишњи извештај ДЗ Периодична истраживања	ДД

гинеколошким амбулантима, код изабраних педијатара.

Специфични циљ 3.2.3. У периоду од 2021. до 2024. године, задржати тренд пада употребе ПАС међу децом и адолесцентима

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.2.3.1. Едукација деце, адолесцената, родитеља, старатеља о ефектима злоупотребе ПАС (цигарете, алкохол, дрога)	2021-2024.	Повећан ниво знања адолесцената о штетности ПАС. Смањена употреба алкохола и цигарета, дроге међу децом и адолесцентима.	% деце и адолесцената, родитеља и старатеља који су едуковани Преваленца пушења међу децом и адолесцентима Преваленца употребе алкохола међу децом и адолесцентима Преваленца употребе дроге међу децом и адолесцентима % младих узраста 15-19 који никада нису пушили % младих узраста 15-19 година који пуше (повремено или стално) % младих узраста 15-19 година који не конзумирају алкохолна пића % младих узраста 15-19 година који су пробали психоактивне супстанце	Извештаји са едукација Годишњи извештај ДЗ Рутинска здравствена статистика Периодична истраживања	Школе ДЗ
3.2.3.2. Едукација здравствених радника, здравствених сарадника и просветних радника за рад на раној превенцији злоупотребе ПАС	2021-2024.	Повећане компетенције здравствених радника и сарадника, као и просветних радника за превенцију злоупотребе ПАС међу децом и адолесцентима.	% здравствених радника који су едуковани % просветних радника који су прошли семинар „Здраво одрастање“	Извештаји са едукација Годишњи извештај ИЗЈЗС Рутинска здравствена статистика Извештаји о периодичним истраживањима	СО Бечеј ПУ Школе ДЗ
3.2.3.3. Укључивање локалне заједнице у ефикасну борбу против дрога и континуирани рад на смањењу понуде и потражње дрога	2021 – 2024.	Повећано укључивање локалне заједнице у активности на промоцији здравља, као и смањење понуде дрога адолесцентима	Број и врста активности у локалним заједницама Број различитих сектора укључених у акцију Преваленца злоупотребе психоактивних супстанци међу младима и адолесцентима	Рутинска здравствена статистика Периодична истраживања	МУП ДЗ

			(превентивни програми)		
3.2.3.4. Организовање одвојених кампања о превенцији пушења и употребе ПАС међу децом и адолесцентима	2021. -2024.	Подигнут ниво свести међу општом популацијом, са посебним акцентом на адолесцентима, о штетности злоупотребе ПАС. Смањен број младих који конзумирају ове супстанце	Преваленца пушења међу децом и адолесцентима Преваленца употребе алкохола међу децом и адолесцентима Преваленца употребе дрога међу децом и адолесцентима % младих узраста 15-19 који никада нису пушили % младих узраста 15-19 година који пуше (повремено или стално) %младих узраста 15-19 година који не конзумирају алкохолна пића % младих узраста 15-19 година који су пробали психоактивне супстанце	Годишњи извештај ДЗ Периодична истраживања Извештаји о спроведеним кампањама	СО Бечеј ОШ ДЗ

Специфични циљ 3.2.4. У периоду од 2021. до 2024. године, креирани услови за рано откривање проблема менталног здравља код деце и адолесцената и за адекватну подршку особама са овим проблемима

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.2.4.1. Едукација родитеља/старатеља, васпитача и наставника за рано откривање проблема менталног здравља код деце и адолесцената	2021– 2024.	Повећана ефикасност у раном откривању проблема менталног здравља код деце и адолесцената и у правовременом пружању подршке	% родитеља/старатеља, васпитача и наставника који су едуковани Број (%) деце и адолесцената са рано откривеним проблемима менталног здравља	Извештаји са спроведених едукација Годишњи извештај ПУ и Школа	ПУ Школе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.3. ОРГАНИЗОВАЊЕ БЕЗБЕДНОГ И ОКРУЖЕЊА КОЈЕ ПРЕПОЗНАЈЕ ПОТРЕБЕ ДЕЦЕ И АДОЛЕСЦЕНАТА

Специфични циљ 3.3.1. У периоду од 2021. до 2024. године, обезбеђен потпун обухват деце и адолесцената услугама здравствене заштите

Активности	Период реализације(од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
3.3.1.1. Примена Програма васпитања за здравље деце уз едукацију здравствених радника, васпитача и других лица која су укључена у бригу о здрављу деце	2021. –2024.	Уједначен рад на промоцији здравља деце у областима које су приоритетне за овај узраст: исхрана, физичка активност, вакцинација, превенција	Број и % обухваћене деце здравствено васпитним радом по специфичним темама/узрасту/подручју/ста	Годишњи извештај ДЗ Извештаји о спроведеним едукацијама	СО Бечеј ДД и Стоматолошка служба за децу

		повређивања, здравље уста и зуба. Повећан обухват превентивним прегледима уз пораст нивоа знања деце и одраслих.	тусу Број и % обухваћених родитеља/старатеља здравствено васпитним радом Број и % едукованих радника према профилу		
3.3.1.2. Спровођење вакцинације према усвојеном Правилнику о имунизацијама	2021–2024.	Успостављен обухват обавезном имунизацијом од најмање 99,6% (као у ранијем периоду) Смањење специфичне стопе инциденције болести које се могу превенирати вакцинама у циљу одржавања статуса „земље без полиомијелитиса“, елиминације морбила и контроле приоритетних циљних болести.	Обухват вакцинацијом и ревакцинацијом деце и адолесцената према календару вакцинација у овом узрасном добу Специфична стопа инциденције	Извештаји Дечјег диспанзера о спроведеној имунизацији и о кретању заразних болести у општини Бечеј за одређену годину Рутинска здравствена статистика	ДЗ ДД
3.3.1.3. Развијање партнерства за здравље деце на локалном нивоу	2021–2024.	Повећано укључивање локалне заједнице у активности промоције здравља за организовање и спровођење промотивних активности	Број и врста активности Број различитих сектора укључених у акцију	Извештаји о спроведеним програмима	СО Бечеј
3.3.1.4. Стварање услова за пружање адекватне здравствене заштите за децу и адолесценте са инвалидитетом и хроничним болестима	2021–2024.	Повећане компетенције родитеља и просветних радника за пружање подршке деци са хроничним болестима Повећање доступности здравствене заштите и услуга овој групацији младих. Побољшање квалитета живота деце и адолесцената са инвалидитетом и хроничним болестима	Број едукованих родитеља и просветних радника Број установа које имају приступне рампе Број здравствених, васпитних и културно-образовних објеката који имају приступне рампе унутар зграде Број установа које имају обучене раднике за рад са слабовидом и глувонемом децом и адолесцентима	Извештаји установа	СО Бечеј
3.3.1.5. Едукација здравствених радника и здравствених сарадника који пружају здравствену заштиту адолесцентима за приступ наклоњен потребама младих	2021–2024.	Успостављено пружање здравствене заштите адолесцентима приступом који је прилагођен њиховим потребама и етичким смерницама.	Број саветовалишта и број посета Задовољство младих здравственим услугама Број здравствених услуга које су прилагођене потребама младих и њихова распоређеност	Годишњи извештај ДЗ Извештаји о периодичним истраживања	МЗ РЗЗО ДЗ

Специфични циљ 3.3.2. У периоду од 2021. до 2024. године, допринети смањењу повређивања и смртности деце и адолесцената од повреда

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство (а) верификације	Одговорна институција
3.3.2.1. Мобилизација свих актера у локалној самоуправи за стварање безбедне средине за децу и адолесценте	2021–2024.	Развијена сарадња са органима локалне самоуправе на стварању безбедне средине за децу, укључујући и игралишта и паркове, чиме се доприноси подстицању и промовисању физичке активности за здравље деце и адолесцената	Број изграђених/обновљених терена; игралишта; паркова	Извештаји Месних заједница	Месне заједнице
3.3.2.2. Реализовање кампања унапређења свести јавности о превенцији повређивања деце и адолесцената	2021. -2024.	Унапређена свест опште јавности о важности превенције повређивања деце и адолесцената	Број јавних манифестација Број и врста мас-медиских садржаја	Извештаји носилаца активности Извештаји о резултатима циљних истраживања	ДД Медији
Специфични циљ 3.3.3. У периоду од 2021. до 2024. године, унапређени услови животне средине за здрав развој и одрастање деце и адолесцената					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство (а) верификације	Одговорна институција
3.3.3.1 Едукација родитеља и запослених у образовним установама у вези са штетним ефектима пасивног пушења	2021–2024.	Смањена изложеност деце пасивном пушењу, као допринос смањењу респираторних оболења деце	Стопа разбољевања деце од респираторних инфекција	Годишњи извештај школа о одржаним едукацијама	Школе
3.3.3.2. Едукација деце, адолесцената и родитеља/старатеља о безбедном понашању у саобраћају, као и о могућим удесима у кући и превенцији	2021–2024.	Смањена учесталост повреда деце и адолесцената у саобраћају, као и учесталости повреда деце и адолесцената у кући	% деце, адолесцената повређених у саобраћају % деце, адолесцената, родитеља/старатеља који имају знање о безбедном понашању у саобраћају % деце, адолесцената повређених у кући % деце, адолесцената, родитеља/старатеља који имају знање како да превенирају повреде у кући	Извештаји полиције	МУП

4. Унапређење положаја и права деце са сметњама у развоју

Међународна заједница је препознала значај али и неопходност да се интеграција особа са сметњама у развоју законски уреди, те су у том циљу донети бројни прописи и декларације попут Конвенције о правима особа са инвалидитетом (УН, 2006.) и Европске стратегије за особе са инвалидитетом 2010-2020. године. Готово сви документи имају за циљ спречавање и елиминацију дискриминације која је у великој мери присутна у пољу образовања особа са сметњама у развоју, али и у другим аспектима живота. Неке од наведених декларација јесу ратификоване тј. потписане од стране Републике Србије док су друге у процесу ратификовања и представљају услов интеграције Републике Србије у Европску Унију.

На нивоу Републике Србије документи од значаја за положај особа са сметњама у развоју јесу пре свега сам Устав Републике Србије. Уставом је прописано да свако има право на образовање, да је основно образовање обавезно и бесплатно, док је средње образовање бесплатно. За ниво високог образовања Устав гарантује свакоме само право на једнак приступ овом нивоу образовања.

Не постоји механизам за рано и систематско, јединствено регистровање података о деци са сметњама у развоју, због чега недостају и поуздани подаци о њиховом броју, узрасту, тежини сметњи, социјалном положају. Дакле, нема јединствене и свеобухватне базе података о деци са сметњама у развоју на територији општине Бечеј.

Према доступним подацима Центра за социјални рад, на њиховој евиденцији током 2019. године је укупан број деце са сметњама у развоју 77 (телесни инвалидитет 19, интелектуални 33, ментална обољења 3, сензорни 6, первазивни развојни поремећаји 4, вишеструка ометеност 12). У односу на пол деце са сметњама у развоју према доступним подацима Центра за социјални рад општине Бечеј, од укупног броја деце, мушког пола је 38, док је женског пола 39 деце са сметњама у развоју.

Значајни су и подаци да услугу дневног боравка користи 13 деце са сметњама у развоју, док услугу личног пратиоца има право на коришћење 20-оро деце/ученика са сметњама у развоју. Број деце са сметњама у развоју која су смештена у стационарним специјалним установама према податку из Центра за социјални рад је 1.

Као један од приоритета Министарства просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР) је обезбеђивање услова да свако дете коме је неопходна додатна подршка има приступ образовању. Како у типичним школама нема, или је врло мали број запослених дефектолога, чија подршка и помоћ је деци са сметњама у развоју преко потребна, осмишљен је систем додатне подршке. Тим за додатну подршку ШОСО „Братство“ у Бечеју

броји 12 дефектолога различитих профила, док се додатна подршка пружа на два језика- српском и мађарском. Систем додатне дефектолошке подршке којом су деца/ученици бечејске општине обухваћена подразумева индивидуални логопедски, олигофренолошки, тифлолошки, сурдоаудиолошки третман, као и третман реедукације психомоторике.

Према расположивим подацима добијеним из ШОСО“Братство“ број уписане деце са сметњама у развоју школске 2018/2019.године је 116, распоређено у 18 одељења. У првом циклусу (разредна настава) укупно је 22 ученика (мађарска одељења- 9 ученика, српска одељења- 13 ученика). У другом циклусу (предметне наставе) укупно је 32 ученика (у 4 мађарска одељења- 19 ученика, у два одељења на српском језику- 13 ученика). Средња школа деце са сметњама у развоју броји 8 одељења (6 на мађарском језику- 52 ученика, 13 одељења на српском језику- 10 ученика) и укупан број ученика је 62. Од укупног броја уписаних ученика школске 2018/2019. године, системом додатне дефектолошке подршке обухваћено је 103 ученика, од којих 49 ученика похађа ШОСО“Братство“, док 54 ученика похађају типичне основне школе и предшколску установу у Општини Бечеј. Структура сметњи и тешкоћа у развоју деце/ученика који добијају додатну подршку у 2018/2019. године, а при том похађају ШОСО “Братство“ на територији општине Бечеј подразумева највише деце/ученика са говорно- језичким сметњама и поремећајима (30- оро деце), затим следе телесне сметње и деформитети (11- оро деце/ученика), са интелектуалним сметњама (20- оро деце/ученика), и значајно мањи број подразумевају визуелне сметње (5- оро деце/ученика).

Структура сметњи код ученика који похађају типичне основне школе је врло слична: највише је деце која захтевају додатну подршку у виду логопедског третмана (30- оро деце/ученика), затим олигофренолошког третмана (27- оро детета/ученика), сметње које захтевају третман психомоторне реедукације (11- оро деце/ученика), сметње визуелног функционисања (1 дете/ученик). Мора се узети у обзир да једно дете/ученик похађа најчешће и по 2- 3 различита индивидуална третмана, те се због тога квантитативни подаци преклапају.

Од добијених података потребно је напоменути да је 14 ученика са местом становања изван територије општине Бечеј (Ада 6 ученика, Мол 1, Темерин 2, Нови Бечеј 2, Турија 1, Надаљ 2), док 102 ученика која похађају школу за децу са сметњама у развоју „Братство“ живи на територији општине Бечеј.

Како је у општини Бечеј 2009. године образована Интерресорна комисија (ИРК) која врши процену потреба детета, ученика и одраслог за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком, оформљен је један механизам за идентификацију различитих потреба детета које се не

могу из било ког разлога задовољити кроз мере подршке предвиђене правилником. Према подацима добијеним од Интерресорне комисије (ИРК) општине Бечеј у 2018/2019. години поднето је укупно 93 захтева за пружање различитих видова подршке која су и обрађена. Од укупног броја поднетих захтева, 20 је као разлог подношења наведено упућивање детета/ученика у ШОСО“Братство“, 6 захтева је разлог доношење измењеног индивидуалног образовног плана (ИОП2), 2 је разлог обезбеђивање личног пратиоца детету/ученику, 11 захтева је разлог преиспитивање додатне дефектолошке подршке и 1 захтев је поднет из разлога обезбеђивања асистивне технологије (АТ) детету/ученику.

Према доминантности развојних тешкоћа и сметњи деце/ученика за које су поднети захтеви ИРК добијени подаци нам говоре у прилог чињеници да је највећи број деце са интелектуалним потешкоћама- 27, тешкоће у читању, писању и рачунању- 12 деце/ученика, тешкоће у учењу изазване проблемом у понашању или емоционалним проблемима- 24 деце/ученика, сметње у комуникацији (сметње из спектра аутизма и АДХД)- 5 деце/ученика, вишеструке сметње (удружене две или више интелектуалних/комуникацијских сметњи/инвалидитета)- 8 деце/ученика, инвалидитет: телесни инвалидитет (недостаци делова тела) моторичке сметње (отежано кретање и/или коришћење руку, потпуна немогућност ходања и/или коришћења руку), чулне сметње (значајна слабовидост или лепило, наглувост или глувоћа)- 5 деце/ученика.

У односу на пол детета/ученика из добијених података ИРК, 65 деце/ученика је мушког пола, док је 28 женског пола.

Од укупног броја поднетих захтева ИРК (93 захтева) у односу на узраст деце добијамо податак да је највећи број деце узраста од 6,5- 10 година старости- 32 деце/ученика, на узрасту од 10- 14 година- 34 деце/ученика, на узрасту од 14- 18 година- 16 деце/ученика, док је 11 деце/ученика за који је поднет захтев ИРК на узрасту 3- 6,5 година старости.

Један број деце са сметњама у развоју је укључен у основне школе на територији општине, један мали број деце са оштећењима вида и слуха се школују у већим градским центрима, а постоји и један број деце који није укључен у образовно-васпитни систем (према подацима из удружења ометених особа). На основу података прикупљених из 6 основних и 4 средње школе, као и подацима добијени из предшколске установе у општини Бечеј за 2018/2019. годину, дошло се до сазнања о бројчаном стању и положају деце са сметњама у развоју, образованој према инклузивним принципима рада. На основу података добијених од тима за инклузивно образовање (ТИО) О.Ш.“Здравко Гложански“ у 2018/2019. години израђено је укупно 11 ИОП-а, од чега 4 ученика напредује по ИОП-у 1, 6 ученика по ИОП-у 2, 1 ученик по ИОП-у 3, док 6 ученика наставно градиво савладава кроз индивидуализацију наставе. Добијени подаци нам говоре у прилог чињеници адекватне и добре сарадње са додатном дефектолошком

подршком од стране ШОСО“Братство“- 9 ученика је укључено у систем пружања исте. Према добијеним подацима О.Ш.“Север Ђуркић“ израђено је укупно 4 ИОП-а 1, а за 1-ог ученика је израђен ИОП 2. У О.Ш.“Шаму Михаљ“ у Бачком Петровом Селу од укупно 37 ученика који наставу похађају по ИОП-у, 33 ученика напредује по ИОП-у 1, док 4 ученика похађа наставу по ИОП-у 2, знатно већи број ученика наставно гардиво савладава кроз индивидуализацију наставе и допунски рад. У систем додатне дефектолошке подршке која се одвија у ШОСО“Братство“ укључено је 8 ученика. Према добијеним подацима ТИО О.Ш.“Петефи Шандор“ из Бечеја укупан број деце/ученика који наставу похађају по ИОП-у је 16, од тога 10 ученика похађа по ИОП-у 1, док 6 ученика по ИОП-у 2. Добијени подаци О.Ш.“Шаму Михаљ“ из Бечеја говоре у прилог томе да је 2018/2019.године било укупно 18 деце/ученика која похађају наставу по ИОП-у, од тога ИОП 1- 11 ученика, док ИОП 2- 7 ученика. У О.Ш.“Светозар Марковић“ Бачко Градиште, школске 2018/2019. године, израђено је укупно 9 ИОП-а 1, а за 16 ученика је израђен ИОП 2. Економско- трговинска школа у Бечеју има укупно 6 ученика који наставу похађају по ИОП-у, од тога 3 ученика по ИОП-у 1 и 3 ученика похађа наставу по ИОП-у 2. 6 ученика наставно градиво савладава кроз индивидуализацију самог процеса наставе. Подаци добијени из Техничке школе говоре о постојању 3 ученика који наставу похађају по ИОП-у 2, док подаци добијени из Гимназије говоре о непостојању ученика предложених за ИОП 1 или ИОП 2. Предшколска установа „Лабуд Пејовић“ је на основу уочених специфичности код деце израдила 9 педагошких профила и предложила мере индивидуализације. За 5-оро деце ППП узраста рађен је ИОП, док у сардњи са ШОСО“Братством“ 4 детета су укључена у систем додатне дефектолошке подршке.

Ови подаци још увек нису потпуни, јер не садрже податке о деци/ученицима са сметњама у развоју која су ван образовног система, нити децу која се школују ван Бечеја. Чињенице указују да образовно- васпитне установе на територији општине Бечеј немају ажурну и систематичну евиденцију о деци са сметњама у развоју којој је неопходна додатна дефектолошка подршка. Сходно томе, ни локална самоуправа нема податке те врсте.

У Библиотеци играчака коју користи Друштво за помоћ МНРО Општине Бечеј се реализује помоћ за 25- 30 деце која иду у типичне школе, а чији су родитељи са сметњама у развоју или децу која имају већих проблема у учењу. Друштво за помоћ МНРО реализује разноврсне програмске активности- 3 радионице за децу и родитеље.

Један од проблема који перзистира је тај што васпитачи, учитељи и наставници су често у недоумици на који начин да сврстају одређене сметње у развоју код деце/ученика, затим недовољна међусобна сарадња свих актера у процесу реализовања додатне подршке, нарочито између наставног

кадра типичних школа и дефектолога чија је матична школа за образовање деце са сметњама у развоју. С друге стране, недовољна сарадња дефектолога као чланова ТИО у типичним школама условљена је недовољним бројем, односно малим капацитетом запослених дефектолога различитих профила, односно малим бројем стручњака. Након анализа и на основу добијаних података од учесника у систему додатне подршке деце са сметњама у развоју, можемо закључити да је неопходно у даљем раду оснажити како родитеље деце, тако и васпитаче, учитеље и наставнике (професоре) да износе проблеме, сметње и тешкоће са којима се сусрећу деца/ученици са сметњама у развоју, да се што више саветују са дефектолозима који пружају додатну подршку, да се подносе захтеве за процену деце Интерресорној комисији, како би олакшали пут успешне реализације додатне дефектолошке подршке, а деци/ученицима са сметњама а у развоју омогућили правовремену и адекватну подршку и помоћ.

Још један од тренутних изазова када је питање положаја деце са сметњама у развоју у општини Бечеј је непостојање архитектонских могућности како би деца/ученици са моторичким инвалидитетом похађала неке од основних или средњих школа. Нарочито значајно је напоменути да иако је број деце са сензорним оштећењима релативно мали, на територији општине Бечеј не постоји тактилне стазе за слепе, звучна сигнализација..

Значајно је напоменути постојање релативно малог броја истраживачких радова на тему главних актера деце/ученика са сметњама у развоју, што доприноси непотпуној слици о положају, могућностима и компетенцијама које они пружају и нуде овом инклузивном друштву.

Оно што је веома значајно за питање положаја и права особа са сметњама у развоју на територији општине Бечеј је чињеница да локална заједница није покренула иницијативу за укључивање радно способне деце са сметњама у развоју која су завршила школовање у нормалне животне токове и обезбеђивање могућности за рад како се не би осећали као бескорисни чланови друштва и на њеној маргини. Нарочито је значајно на ову тему споменути да постоји мали број активности нпр. културних и спортских која укључују децу/ученике са сметњама у развоју, а уколико се такви малобројни програми спроводе, ретко постоји јасна евиденција о укључености деце са сметњама у развоју.

У Бечеју се положајем деце са сметњама у развоју баве следећа удружења грађана:

- Душтво за помоћ ментално недовољно развијеним особама Општине Бечеј;
- Савез дистрофичара јужнобачког округа;
- Савеза слабовидих и слепих лица;
- Удружења глувих и наглувих Општине Бечеј;

- Удружења „Вера и светлост“;
- Друштво „Пријатеља деце“ Бечеј;
- Дневни боравак „Каритас” и
- Феникс плус.

Неопходна је узајамна комуникација, мултидисциплинарно планирање и операционализација инклузивне политике како образовно- васпитног система, тако и различитих институција и удружења која се баве децом са сметњама у развоју, као и локалне самоуправе јер једино координираним радом са заједничким, истим циљем доприносимо стварању плодног тла за унапређење друштва заснованог на вредностима инклузивног образовања, образовања једнаких могућности за све.

Општи и заједнички циљ јесте стицање опште слике о процесу пружања додатне (образовне, здравствене и социјалне) подршке деци/ученицима са сметњама у развоју на територији општине Бечеј, проблемима, успесима и изазовима у том процесу, давање смерница за унапређивање квалитета образовања деце /ученика са сметњама у развоју, као и жеље да се истакне значај пружања правовремене додатне дефектолошке подршке свој другој деци којој је неопходна, како би се њихов положај унапредио.

Нарочито је значајно допринети развоју свести о значају решавања друштвеног проблема недовољног укључивања деце/ученика са сметњама у развоју у систем додатне подршке као и њиховом положају, али и пружити информације свим актерима процеса о правовременом укључивању и делању по овом питању.

ПРИОРИТЕТ: 4. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 4.1. УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ И ПРАВА ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ И СТВОРТИ МОГУЋНОСТИ ЗА ЊИХОВО РАВНОПРАВНО УЧЕШЋЕ У ДРУШТВУ

Специфични циљ: 4.1.1. У периоду од 2021-2024. год. повећан ниво сензитивности и информисаности друштва о деци са сметњама у развоју, њиховим потребама, могућностима и правима

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
4.1.1.1. Настављање активности на сензибилисању и информисању грађана, укључујући и децу, о потребама, правима и могућностима деце са сметњама у развоју да учествују у животу	2021-2024.	Повећана сензитивисаност и информисаност грађана, укључујући и децу, о потребама, правима и	Број и врста реализованих активности сензитивисања и информисања	Извештаји о релизованим активностима	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, Дом здравља, Саветовалиште, ШОСО ”Братство”, типичне

заједнице		могућностима деце са сметњама у развоју да учествују у животу заједнице	<p>Број регистроване деце са сметњама у развоју (по узрасту, полу, врсти и тежини сметњи, типу насеља, примењеним мерама социјалне заштите)</p> <p>Рехабилитацију деце са сметњама у развоју</p> <p>Број деце са сметњама у развоју која су корисници права и услуга социјалне заштите (по правима и услугама из закона и других прописа)</p> <p>Број деце са сметњама у развоју која су корисници права из оквира прописа о финансијској подршци породици са децом</p> <p>Број деце са сметњама у развоју обухваћене образовањем (инклузивним и специјалним)</p>		основне школе
4.1.1.2. Обучавање стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора које пружају услуге, за рад са децом са сметњама у развоју	2021-2024.	Повећан број обучених стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора које пружају услуге за рад са децом са сметњама у развоју	<p>Број обучених стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом са сметњама у развоју, у свим јавним службама и организацијама из других сектора</p> <p>Супервизијска оцена квалитета рада обучених стручних кадрова</p>	Извештаји о реализованим активностима, Евалуациони извештаји, Сертификати/уверења	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, Дом здравља, Саветовалиште, ШОСО "Братство", типичне основне школе

		Унапређен рад обучених кадрова са децом са сметњама у развоју			
4.1.1.3. Наставак прилагођавања комуналне инфраструктуре и јавних установа у локалној заједници, ради доступности свих јавних сервиса деци са сметњама у развоју	2021-2024.	Боље прилагођена комунална инфраструктура и повећан број јавних установа у локалној заједници доступних деци са сметњама у развоју	Број јавних установа у локалној заједници доступних деци са сметњама у развоју	Извештаји и анализе	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, Дом здравља, Саветовалиште, Удружења грађана и организација која се баве особама са сметњама у развоју, ШОСО "Братство", типичне основне школе

Специфични циљ 4.1.2. : У периоду од 2021-2024.. године унапређен систем подршке примарним, сродничким и хранитељским породицама за бригу о деци са сметњама у развоју

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
4.1.2.1. Развијање програма подршке примарним, сродничким и хранитељским породицама у инклузији деце са сметњама у развоју у све облике живота заједнице	2021-2024.	Развијени програми подршке породицама који се примењују у инклузији деце са сметњама у развоју. Успостављен тренд континуираног повећања броја породица и деце – корисника програма	Број деце са сметњама у развоју у породичном окружењу Број програма подршке породицама који се старају о деци са сметњама у развоју	Програми подршке Извештаји о примени програма подршке	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа
4.1.2.2. Пружање подршке примарним, сродничким и хранитељским породицама путем унапређења услуга у заједници, да се старају о детету са сметњама у развоју	2021-2024.	Повећан број породица које се коришћењем унапређених услуга у заједници старају о детету са сметњама у развоју	Број деце са сметњама у развоју у породичном окружењу Број и врста програма подршке породицама у инклузији деце са сметњама у развоју и укључивање у све облике живота заједнице (на локалном нивоу)	Извештаји о релизовању програма подршке	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа

			Број породица са дететом са сметњама у развоју које су корисници програма подршке		
4.1.2.3. Развијање услуга подршке у локалној заједници породицама и деци које би пружале садашње установе за смештај деце и подршке за повратак детета у примарну, сродничку или хранитељску породицу (деинституционализација и смањивање броја деце са сметњама у развоју у стационарним установама)	2021-2024.	Развијене ефикасне и ефективне услуге подршке у локалној заједници породицама које пружају садашње установе за смештај деце и подршке за повратак детета у примарну, сродничку или хранитељску породицу	Број и врста развијених услуга подршке у локалној заједници у трансформисаним установама Број деце са сметњама у развоју на смештају у стационарним установама социјалне заштите Број деце са сметњама у развоју која су из резиденцијалног смештаја враћена/упућена у породицу (примарну, сродничку или хранитељску) Број деце са сметњама у развоју која користе услуге подршке у локалној заједници (разврстан према полу, етничкој припадности, типу насеља у коме живи дете, као и према породичном и социјалном статусу детета) Број породица које користе услуге подршке у локалној заједници (према броју деце у породици, социјални статус, етничка припадност)	Извештаји пружалаца услуга, Извештаји о евалуацији пружених услуга	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, ШОСО "Братство"
4.1.2.4. Развијање услуга подршке	2021-2024.	Развијене ефикасне и	Број и врста развијених	Извештаји пружилаца	ЦСР

у локалној заједници породицама и деци које би пружао стручни тим приликом деинституционализације		ефективне услуге подршке у локалној заједници породицама које пружа стручни тим и подршке за прихватање нове средине	услуга подршке у локалној заједници у трансформисаним установама Број деце са сметњама у развоју на смештају у стационарним установама социјалне заштите Број деце са сметњама у развоју која су из резиденцијалног смештаја враћена/упућена у породицу (примарну, сродничку или хранитељску) Број деце са сметњама у развоју која користе услуге подршке у локалној заједници (разврстан према полу, етничкој припадности, типу насеља у коме живи дете, као и према породичном и социјалном статусу детета) Број породица које користе услуге подршке у локалној заједници (према броју деце у породици, социјални статус, етничка припадност)	услуга	
4.1.2.5. Унапређење програма за промоцију, припрему и подршку хранитељима за специјализовано хранитељство	2021-2024.	Остварена ефикасна примена унапређених програма за промоцију, припрему и подршку хранитељима за специјализовано хранитељство	Број деце са сметњама у развоју у породичном окружењу (на смештају у другој породици или сродничкој породици Број хранитеља који пружају услугу	Програми за промоцију, припрему и подршку хранитељима за специјализовано хранитељство, Извештаји о реализацији програма промоције, припреме и подршке	МЗ, МП, УНИЦЕФ, Регионални центар за породични смештај

			специјализованог хранитељства за децу са сметњама у развоју	специјализованом хранитељству	
Специфични циљ 4.1.3. : У периоду од 2021-2024.. год., унапредити здравствене услуге и услуге ре/хабилитације за децу са сметњама у развоју					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
4.1.3.1. Развијање програма и мера здравствене заштите и ре/хабилитације деце са сметњама у развоју	2021-2024.	Унапређена свеобухватна и квалитетна здравствена заштита и ре/хабилитација деце са сметњама у развоју	Број специјализованих програма ре/хабилитације деце са сметњама у развоју у локалним заједницама Број деце са сметњама у развоју предшколског узраста која су укључена у програме ре/хабилитације	Извештаји о реализацији здравствене заштите и ре/хабилитације деце са сметњама у развоју, Извештаји о евалуацији здравствене заштите и рехабилитације деце са сметњама у развоју	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, Дом здравља, Саветовалиште, ШОСО ”Братство”
4.1.3.2. Даља едукација радника у примарној здравственој заштити (педијатри, патронажне сестре, тимови развојних саветовалишта) за превенцију, рано откривање и ране интервенције у односу на децу са сметњама у развоју и њихове породице, као и за превенцију институционализације у породициштима	2021-2024.	Повећан број едукованих радника у примарној здравственој заштити (педијатри, патронажне сестре, тимови развојних саветовалишта) за превенцију, рано откривање и ране интервенције у односу на децу са сметњама у развоју и њихове породице Повећано рано откривање и ране интервенције у односу на децу са сметњама у развоју и њихове породице У свим породициштима	Број деце са сметњама у развоју предшколског узраста која су укључена у програме за превенцију, рано откривање и рехабилитацију Број деце која се директно из породицишта упућују на институционални и породични смештај Број формираних тимова за подршку породици са новорођенчетом у ризику /са сметњама у развоју Број обучених професионалаца	Извештаји о реализованим едукацијама Евалуација програма обуке Рутинска здравствена статистика	Центар за социјални рад, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, Дом здравља, Саветовалиште, ШОСО ”Братство”

		функционишу тимови за подршку породици са новорођенчетом у ризику/са сметњама у развоју			
4.1.3.3. Развијање едукативних програма за родитеље- сараднике и децу до три године старости у процесу ре/хабилитације детета са сметњама у развоју	2021-2024.	Развијена најмање три едукативна програма за родитеље- сараднике и децу до три године старости у процесу ре/хабилитације детета са сметњама у развоју	Број и врста едукативних програма за родитеље- сараднике и деце до три године старости у процесу ре/хабилитације детета са сметњама у развоју Број родитеља и деце до три године укључених у едукативн програме у процесу ре/хабилитације детета са сметњама у развоју	Едукативни програми	Центар за социјални рад, Дом здравља, Саветовалиште, НВО, Општинска управа, Савет за права детета, ШОСО ”Братство”

Специфични циљ 4.1.4. У периоду од 2021-2024.. год., обезбеђено квалитетније образовање деци са сметњама у развоју

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
4.1.4.1. Развијање у пракси концепта инклузивног образовања деце са сметњама у развоју на свим нивоима, од предшколског до краја средњошколског образовања	2021-2024.	Обезбеђен приступ образовним ресурсима деци са сметњама у развоју, Правовремени приступ систему додатне дефектолошке подршке	Број деце са сметњама у развоју која су обухваћена образовањем (инклузивним и специјалним) Број деце са сметњама у развоју која настављају школовање после завршетка основног образовања (разврстан према полу, етничкој припадности, типу насеља у коме живи дете, као и према породичном и социјалном статусу детета)	Извештаји Евалуација	ОУ Бечеј, васпитно-образовне установе
4.1.4.3. Обука кадрова за рад са	Од 2021.године	Повећан број кадрова	Број деце са сметњама у	Извештаји	ОУ Бечеј

<p>децом са сметњама у развоју по инклузивном принципу (инклузивно и специјално образовање) на свим нивоима образовања, по акредитованим програмима</p>	<p>континуирано</p>	<p>обучених за рад са децом са сметњама у развоју по инклузивном принципу који примењују стечене компетенције у пракси (инклузивно и специјално образовање) како на предшколском тако и основношколском и средњешколском нивоу, по акредитованим програмима</p>	<p>развоју која су обухваћена образовањем (инклузивним и специјалним)</p> <p>Број деце са сметњама у развоју која настављају школовање после завршетка основног образовања (разврстан према полу, етничкој припадности, типу насеља у коме живи дете, као и према породичном и социјалном статусу детета)</p>	<p>Евалуација</p>	<p>ВОУ</p>
---	---------------------	---	---	-------------------	------------

5. Заштита права деце без родитељског старања

Према члану 113. став 3. Породичног закона, дететом без родитељског старања сматра се: дете које нема живе родитеље; дете чији су родитељи непознати или је непознато њихово боравиште; дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права односно пословне способности; дете чији родитељи још нису стекли пословну способност; дете чији су родитељи лишени права на чување и подизање односно васпитавање детета и дете чији се родитељи не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин.

Облици заштите: старатељство, смештај у другу породицу (хранитељство), смештај у установу и усвојење.

Гледајући 2019. годину, укупан број деце на евиденцији у Центру за социјални рад Бечеј која су под старатељством је 35 деце. Разлог примене мере старатељске заштите је: код 3 деце, као деце умрлих родитеља, код 3 деце, као деце родитеља који неадекватно врше родитељско право, а осталих 29- торо деце су деца родитеља лишених родитељског права. Од наведеног броја према решењу о старатељству вршилац дужности старатеља је физичко лице- сродник у 14 случајева, док је 21 дете под непосредним старатељством Органа старатељства Центра за социјални рад Бечеј. У предходном извештајном периоду је било 68 деце под старатељском заштитом. Смањени број деце под старатељском заштитом је последица пунолетства, односно стицања пословне способности пре пунолетства, усвојења и резултата добијених у раду са родитељима ради јачања родитељских компетенција. На смештају у установама социјалне заштите налази се 8 деце. Број усвојене деце са територије Општине Бечеј у 2019. године је 4 деце, са тим да је у току 2019. године било 1 дете у поступку заснивања усвојења, са донетим закључком о општој подобности детета за усвајање. Не постоје неуспешна међусобна прилагођавања деце и потенцијалних усвојитеља. Од наведеног броја за једно дете је примењен облик међународног усвојења. Занимљив податак је да не постоји ни један случај усвајања деце са сметњама у развоју. У будућем периоду би требало развијати и информисати потенцијалне усвојитеље о поступку и значају усвајања.

У хранитељским породицама се налази 83 деце од тога је 10 деце на смештају у сродничкој хранитељској породици. Укупан број хранитељских породица на територији општине Бечеј је 39 породица од тога је 6 сродничких породица.

ПРИОРИТЕТ: 5. ЗАШТИТА ПРАВА ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.1. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

Специфични циљ 5.1.1. Обезбеђивање свеобухватних услова за повратак деце у породицу порекла

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
5.1.1.1. Материјално оснаживање породице у складу са потребама корисника и реалним могућностима установе	2021-2024	Породице су материјално подржане и потпомогнуте како би могле на адекватан начин да одговоре на развојне потребе деце	Број социо-материјално угрожених породица које су користиле мере и облике заштите програма материјалне подршке породицама финансираних из буџета републике и буџета општине.	Евалуациони извештаји, статистички подаци надлежних институција	<u>Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања</u> , локална самоуправа, Центар за социјални рад
5.1.1.2. Саветодавно оснаживање породице	2021-2024	Развијени и примењују се програми саветодавне подршке породицама као превенција да не дође до издвајања деце из породичног окружења Смањен број деце која се издвајају из породичног окружења	Број социјално угрожених породица која су користиле мере и облике заштите програма саветодавне подршке породицама Број и врста развијених саветодавно – терапијских услуга подршке породицама и деци у заједници Број и структура корисника тих услуга	Извештаји о пруженим услугама Извештаји о евалуацији пружања услуга	Центар за социјални рад Бечеј, НВО
5.1.1.3. Оснаживање и рад са дететом	2021-2024	Развијени и примењују се програми и пројекти саветодавне подршке деци из социјално угрожених породица као и друге активности којима би се деца анимирала.	Број деце и врсте иновативних програма и пројеката који се односе на унапређење квалитета услуга саветодавног рада намењених деци без родитељског	Извештаји о реализованим програмима и пројектима Извештаји о евалуацији реализованих програма и пројеката	Центар за социјални рад Бечеј, НВО ЛПА тим

			старања Систем за праћење њихових ефеката		
Специфични циљ 5.1.2. Обезбедити услове да деца без родитељског старања живе у породичном окружењу у складу са њиховим најбољим интересом					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
5.1.2.1. Обезбеђивање услова за измештање деце из установа социјалне заштите у породично окружење кроз: - рад и оснаживање примарне породице у циљу прихватања и даље бриге о деци која су на смештају у установама социјалне заштите; - Проналажење адекватних (специјализованих) хранитељских породица које могу примити на смештај децу из установа социјалне заштите.	2021-2024	Деца су измештена из установа социјалне заштите и збринута у породичном окружењу	Број деце без родитељског старања која су смештена у хранитељским породицама Број деце без родитељског старања која су смештена у институцијама Број деце без родитељског старања која су усвојена Број хранитељских породица у општини Број специјализованих хранитељских породица у општини Број усвојене деце са сметњама у развоју Број усвојене васпитно занемарене деце Број деце без родитељског старања која су користила мере и облике заштите који се финансирају из	Извештаји о реализованим активностима, Евалуациони извештаји	Центар за социјални рад Бечеј, Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад, Савет за права детета

			републичког буџета; Број деце без родитељског старања која су користила мере и облике заштите који се финансирају из буџета општине/града;		
5.1.2.2. Промоција значаја смештаја деце без родитељског старања у старатељским, хранитељским и сродничким породицама	2021-2024	Повећана сензитивност и информисаност грађана, укључујући и децу, о потребама и правима деце без родитељског старања на живот у породичном окружењу	Број и врста реализованих активности сензибилисања и информисања	Објављени чланци, флајери, билтени и сл., подаци на интернет презентацијама	Центар за социјални рад Бечеј Општинска Управа, удружења грађана
5.1.2.3. Организовање едукација за хранитеље	2021-2024	Повећан број обучених хранитеља на територији општине Бечеј стручних кадрова и других лица ангажованих за рад са децом без родитељског старања, у свим јавним службама и организацијама из других сектора које пружају услуге за рад са децом без родитељског старања	Број хранитељских породица које су прошле обуку на територији општине Бечеј	Извештаји о реализованим обукама, Евалуациони извештаји	Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад
5.1.2.4. Организовање едукација за специјализовано хранитељство за децу са посебним потребама	2021-2024	Повећан број обучених хранитеља за децу са посебним потребама на територији општине Бечеј	Број специјализованих хранитељских породица које су прошле обуку на територији општине Бечеј	Извештаји о реализованим обукама, Евалуациони извештаји	Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад,
5.1.2.5. Промовисање и указивање на значај усвајања деце	2021-2024	Већи број породица које се одлуче на усвајање	Број поднетих захтева за усвајање	Извештаји ЦЗР	Центар за социјални рад Бечеј
5.1.2.6. Обезбеђивање услова за трајно решавање породично – правног статуса деце без родитељског старања – заснивање усвојења	2021-2024	Створени услови за трајно решавање породично – правног статуса деце без родитељског старања – заснивање усвојења	Број усвојене деце од стране држављана Републике Србије Број усвојене деце у поступку међудржавног усвојења Број усвојене деце са сметњама у развоју Број усвојене васпитно занемарене деце	Евалуациони извештаји, статистички подаци надлежних институција	Центар за социјални рад Бечеј, <u>Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања</u>

Специфични циљ 5.1.3. Интеграција деце без родитељског старања у локалну заједницу и њихова припрема за самосталан живот					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
5.1.3.1. Саветодавна помоћ и подршка деци	2021-2024	Побољшана ефикасност и квалитет услуга помоћи и подршке деци без родитељског старања	Број и структура деце која су смештена у хранитељску породицу према полу и узрасту; Психофизички развој деце у хранитељским породицама (квалитет подршке деци, адекватно препознавање потреба деце, усклађеност услуга са потребама деце.)	Извештаји о пруженим услугама Извештаји о евалуацији пружања услуга	Центар за социјални рад Бечеј
5.1.3.2. Помоћ у поступку осамостаљивања деце која излазе из хранитељских породица и установа социјалне заштите, кроз даље школовање или радно ангажовање	2021-2024	Побољшана ефикасност и квалитет пружања помоћи деци која излазе из хранитељских породица и установа социјалне заштите, у поступку осамостаљивања	Број и структура деце која се налазе на смештају у хранитељским породицама и установама социјалне заштите, а која су на неки начин радно ангажована; Број деце која су након изласка из хранитељских породица и установа социјалне заштите остали у систему социјалне заштите (корисници новчане социјалне помоћи, корисници једнократних новчаних помоћи, народне кухиње и сл.)	Извештаји о пруженим услугама Извештаји о евалуацији пружања услуга	Центар за социјални рад Бечеј, локална самоуправа, удружења грађана
Специфични циљ 5.1.4. Успостављање мреже институција на локалном нивоу ради пружања што потпуније заштите деци без родитељског старања					

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
5.1.4.1. Организовање конференције случаја	2021-2024	Развијен систем размене података од стране различитих сектора на локалном нивоу о примени у пракси политика за децу без родитељског старања Идентификовани и прате се трендови примене наведених политика у пракси	Број организованих конференција случаја Број и врста информација које се прате и анализирају	Записници са одржаних конференција случаја	Центар за социјални рад
5.1.4.2. Редовни контакти између институција на локалном нивоу у складу са потребама деце без родитељског старања	2021-2024	Развијен систем размене података од стране различитих сектора на локалном нивоу о примени у пракси политика за децу без родитељског старања Идентификовани и прате се трендови примене наведених политика у пракси	Број и врста контаката и информација које се прате и анализирају	Записници са одржаних састанака, извештаји водитеља случаја	Центар за социјални рад, локална самоуправа
5.1.4.3. Одржавање трибина, округлих столова, форума на нивоу локалне самоуправе о потребама и правима деце без родитељског старања	2021-2024	Повећана сензитивност и информисаност грађана, укључујући и децу, о потребама и правима деце без родитељског старања	Број одржаних трибина, округлих столова, форума на нивоу локалне самоуправе	Записници са одржаних трибина, округлих столова, форума на нивоу локалне самоуправе	Центар за социјални рад Бечеј, локална самоуправа, НВО, медији на локалном нивоу, Савет за права детета

Специфични циљ 5.1.5. Очувати и унапредити породичне односе као и унапредити породичну, родну и међугенерациску солидарност

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
5.1.5.1. Превентивни надзор над вршењем родитељског права и рад са породицама и пружање помоћи и подршке како би се родитељима омогућило да несметано врше своје родитељско право	2021-2024	Омогућено несметано вршење родитељског права у социјално угроженим породицама уз надзор органа старатељства и остајање деце у примарној породици	Број социјално угрожених породица којима је уз надзор органа старатељства омогућено вршење родитељског права	Евалуациони извештаји, статистички подаци надлежних институција	Центар за социјални рад Бечеј
5.1.5.2. Корективни надзор над вршењем родитељског права у циљу исправљања родитеља у вршењу	2021-2024	Исправљене грешке родитеља у вршењу родитељског права, оснажени родитељи у родитељским компетенцијама и остајање деце у	Број деце и породица у којима орган старатељства исправља родитеље у вршењу	Евалуациони извештаји, статистички подаци надлежних институција	Центар за социјални рад Бечеј

<p>родитељског права (упозорење родитељима на недостатке у подизању и васпитању детета; упућивање на саветодавни разговор са стручним радницима, захтев за полагање рачуна о управљању имовином детета)</p>		<p>примарној породици.</p>	<p>родитељског права</p>		
<p>5.1.5.3. Код материјално угрожених породица достићи, односно одржавати минималну материјалну сигурност и независност појединца и породице у задовољавању основних животних потреба: признавање права на новчану социјалну помоћ, признавање права на једнократну новчану помоћ (за: набавку лекова и лечење; набавку уџбеника и школског прибора (за децу која се налазе на редовном школовању); прибављање неопходне документације (ради остваривања права у области социјалне заштите); животне намирнице; хигијенски пакети; путне трошкове за ученике); добијање бесплатних obroка преко Народе кухиње; обезбеђивање огрева у зимском периоду</p>	<p>2021-2024</p>	<p>Примарна породица је у могућности да обезбеди егзистенцијалне, основне потребе деци и безбедне услове за живот.</p>	<p>Број решења о признавању права на новчану социјалну помоћ,</p> <p>Број решења о признавању права на једнократну новчану помоћ,</p> <p>Број корисника бесплатних obroка преко Народе кухиње;</p> <p>Број лица којима је обезбеђен огрев у зимском периоду</p>	<p>Евалуациони извештаји, статистички подаци надлежних институција</p>	<p>Центар за социјални рад Бечеј, локална самоуправа, НВО, медији на локалном нивоу, ЛПА тим</p>

6. Заштита деце од дискриминације, злостављања, занемаривања, искоришћавања и насиља

Свакодневни животни проблеми везани за задовољавање основних животних потреба са којима се среће сваки појединац и породица, као и трауматски животни догађаји који се дешавају изненада, доводе до нервозе и незадовољства, нарушавања људских односа, а често и до насиља. Последице тих нарушених односа осећају сви чланови породице и друштва, а посебно деца као најосетљивија и најрањивија популација која зависи од помоћи и подршке одраслих.

Злостављање и занемаривање деце је вишеструки проблем који је потребно посматрати и решавати кроз еколошки модел који препознаје да се фактори ризика могу појавити на четири новона: у појединцу (и пружаоцу неге и детету), у односу у кућном окружењу у ком дете одраста, у локалној заједници и ширем друштву. Да би се ризици на време препознали и умањили, као и да би се правовремено реаговало у пружању сигурности и заштите жртвама било ког вида насиља, неопходна је не само добра воља и поседовање одговарајућих-стручних знања у раду са жртвама, него и свеобухватна сарадња различитих сектора, служби и институција заједнице. Иако се у циљу развијања ненасилног понашања и код деце и код одраслих и успостављања нулте толеранције према насиљу, спроводе многе активности од стране стручних лица из различитих области, евидентно је да је осетљивост опште популације на ове проблеме и даље на ниском нивоу.

Дана 01.06.2017. године у Р Србији је ступио на снагу Закон о спречавању насиља у породици. Закон подразумева хитно реаговање надлежних институција (Полицијске станице у Бечеју, Основног јавног тужилаштва у Бечеју и ЦСР Бечеј) у ситуацијама пријаве насиља, у циљу осигурања безбедности жртви изрицањем хитних мера у односу на насилника. Хитне мере (привремено удаљење насилника из куће и привремена забрана комуницирања и прилажења жртви) се изричу у трајању од 48 сати, а исте могу бити продужене од стране Основног суда у Бечеју за 30 дана. Хитном мером се насилник удаљава из породице и на тај начин се одмах зауставља насиље. Успешна примена Закона подразумева активну и координирану сарадњу надлежних институција у општини. Изрицање хитних мера доприноси заустављању насиља, али не може да реши друге, подједнако значајне проблеме жртве насиља (питање трајнијег смештаја, запослења и др.). У општини Бечеј не постоји Прихватна станица, Сигурна кућа или други објекти где би се жртва могла сместити на дуже време. ЦСР Бечеј пружа осим психосоцијалне и материјалну помоћ жртвама насиља у породици у виду једнократне новчане помоћи.

Жртве насиља у породици су у највећем броју жене. И док живе у заједници, а и након прекида брачне или ванбрачне заједнице, преузимају највећи део бриге о деци, која након пријаве насиља у породици и (најчешће) прекида заједнице, остају са мајкама. Деца могу бити и директне жртве

насиља, али су много чешће индиректне жртве насиља, сведоци разних облика насиља које егзистира у њиховој породици. У поступку заштите и подршке, циљ је да деца остану са ненасилним родитељем (уколико тај родитељ има капацитета да брине о деци) у сигурном и безбедном окружењу, јер би измештање те деце у нову, непознату средину (ма колико она била стимулативна) за њих било додатна трауматизација. У 2019. години у ЦСР Бечеј је регистровано: 28 деце која су била директне жртве насиља, док је 32 деце било регистровано као индиректне жртве насиља у породици и жртве занемаривања од стране родитеља.

Некомпетентност родитеља да препозна развојне и друге потребе свог детета и да на адекватан начин одговори на њих, која може бити узрокована различитим факторима (сниженим интелектуалним и другим капацитетима, лошом материјалном и породичном ситуацијом и сл.), често доводи до грубог занемаривања потреба детета, па и угрожавања живота и здравља детета. У циљу обезбеђивања нормалних и стимулативних услова за раст и развој такве деце, неопходно је спровести интензиван рад са родитељима у циљу подизања њихових родитељских компетенција, а уколико се у томе не успе, неопходно је децу изместити из примарне и сместити их у хранитељску породицу.

Орган старатељства, Центар за социјални рад, је методом стручног рада у социјалној заштити у неким случајевима успео радом са родитељима и децом да се проблеми у породици превазиђу, док су у оним случајевима где се није успело, деца измештена из породице и адекватно збринута. У току 2019. године ЦСР Бечеј је изместио 11 деце из примарних породица и сместио их у хранитељске породице, а покренуо је пред Основним судом у Бечеју 5 тужби за лишавања родитеља родитељског права у потпуности.

Осим деце жртава породичног насиља, у току 2019. године ЦСР Бечеј је од стране ПС у Бечеју добио 18 пријава вршњачког насиља. У извештајима о реализацији програма заштите и планова тимова за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања који постоје унутар основних и средњих школа у општини Бечеј, као и предшколске установе, јасно се уочавају активности које се унутар установа спроводе. Оно што је охрабрујуће је чињеница да се у свим установама велики нагласак ставља на превентивне мере (упознавање запослених, ученика и родитеља са регулативом везаном за ову област, радионице на одређене теме (јачање социјалних вештина, малолетничка деликвенција, дигитално насиље, адекватна употреба ИКТ), активности вршњачког тима, ђачког парламента, форумовање и дебатованање, обележавања Дана толеранције, јачање школског спорта, уређење простора у функцији опште климе прихватања, организовање појачаног дежурства, видео надзора, гостујућа предавања (полиција, фондација Јурић), а једна школа је учествовала у појекту “Подстицање демократске културе у школама”, док је у једној спроведено интерно истраживање ученика о присуству дигиталног насиља....

У току 2019. године у основним школама забележено је 54 случаја другог нивоа и 4 случаја трећег нивоа вршњачког насиља. У највећем броју ради се о физичком насиљу– 47, а спорадично је регистровано вербално, социјално, психичко и електронско. Евидентирана је једна интервенција због заказане туче између ученика различитих школа. У три средње школе у Бечеју евидентирано је 16 случајева другог нивоа вршњачког насиља– 14 електронског и 2 физичког, уз један случај заказане туче између ученика рзличитих школа и 1 случај физичког насиља трећег нивоа.

На основу приказаног стања из 2019. године, евидентно је стално повећање броја жртава насиља и међу децом. То може да буде једним делом и показатељ веће свесности о потреби да се насиље пријављује и заустави, поверења у институције, али и чињенице да до усвајања модела решавања проблема на ненасиљан и функционалан начин, веће толеранције и осетљивости на различитост и постизања нулте толеранције на фрустрацију у нашој средини треба још пуно и дуго да се ради.

ПРИОРИТЕТ 6. ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И НАСИЉА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.1. ОБЕЗБЕЂЕН КОНТИНУИРАНИ СВЕОБУХВАТНИ ОДГОВОР ДРУШТВА НА НАСИЉЕ ПРЕМА ДЕЦИ СА НУЛТОМ ТОЛЕРАНЦИЈОМ КРОЗ УНАПРЕЂЕН СИСТЕМ ПРЕВЕНЦИЈЕ, ЗАШТИТЕ И ПОДРШКЕ

Специфични циљ 6.1.1. Превенција и систематски рад на промени ставова, вредности и понашања у односу на насиље према деци

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
6.1.1.1. Континуирана међусекторска сарадња свих релевантних институција (ЦСР Бечеј, здравствене установе, образовно- васпитне установе, полицијска станица и правосудни органи) тако да свака институција из свог делокруга уради све што је у њеној надлежности и на тај начин помаже деци жртвама насиља, али и другим институцијама са којима сарађује	2021-2024.	Квалитетна сарадња између институција, дубље проницање у поједине случајеве	Број забележених контаката у вези случајева насиља над децом, према врстама насиља	Извештаји образовно-васпитних установа Евиденција Полицијске станице у локалним заједницама Извештаји ЦСР	МП, ЦСР, ДД, Правосудни органи, Полицијска станица, ВОУ
6.1.1.2. Спровођење кампања против свих врста насиља над децом и што чешће извештавање медија о проблему насиља	2021-2024.	Повећани број реализованих информативно-едукативних кампања	Број реализованих информативно-едукативних кампања Број и врста активности у оквиру	Извештаји о реализованим кампањама Извештаји о евакуацији кампања	Министарство за рад, запошљавање, борачка и

			сваке капапање и укупно		социјална питања ЦСР, НВО, ВОУ
6.1.1.3. Едукација стручних радника у циљу унапређивања компетенција у областима ненасилне комуникације, толеранције на различитости, антидискриминацију, родну равноправност, конструктивно и ненасилно васпитање, позитивну дисциплину за запослене у образовно-васпитном систему, здравственој и социјалној заштити, полицији и правосуђу	2021-2024.	Унапређени капацитети професионалаца у сектору образовања, социјалне и здравствене заштите, полиције и правосуђа за превенцију насиља над децом	Број реализованих обука Број едукованих стручних радника	Извештаји о реализованим обукама	ЗУОВ, НВО, ВОУ, ЦСР, ДЗ, Полицијска станица, правосуђе
6.1.1.4. Оснаживање запослених у предшколским установама за рано препознавање деце у ризику од различитих облика насиља кроз различите видове стручног усавршавања	2021-2024.	Запослени у предшколској установи оснажени за рано препознавање деце у ризику од насиља	Број реализованих обука Број запослених у предшколској установи који су учествовали у обукама	Извештаји о реализованим обукама Годишњи извештаји о стручном усавршавању у ПУ	ПУ, ЦСР, НВО
6.1.1.5. Континуирано унапређивање капацитета деце кроз обуке у образовно-васпитним установама (на редовним часовима; на часовима одељењске заједнице; кроз активности ученичког парламента и вршњачких тимова) кроз интегрисање садржаја на тему права детета, ненасилне комуникације, антидискриминације, родне равноправности, као и информисање о механизмима заштите од свих облика насиља којима деца могу бити изложена	2021-2024.	Смањена учесталост насиља, злостављања и занемаривања деце, младих и адолесцената	Процент едуковане деце Специфична стопа морбидитета и морталитета деце од злостављања, занемаривања и насиља	Извештаји ВОУ Извештаји ЦЗР	Савет за права детета, ЦСР, ВОУ
6.1.1.6. Превенирање ризичних понашања кроз спортске и едукативне активности и развијање здравих животних стилова	2021-2024.	Смањена учесталост насиља, злостављања и занемаривања деце, младих и адолесцената	Број реализованих активности унутар ВОУ и на локалном нивоу	Извештаји	ВОУ, Канцеларија за младе, НВО
6.1.1.7. Формирање вршњачких тимова за превенцију и заштиту деце од насиља	2021-2024.	Формирани тимови, који активно функционишу	Број одржаних састанака, вршњачких предавања и радионица на тему превенција насиља у средњим и основним школама Број деце учесника	Евиденције о одржаним вршњачким састанцима/предавањима/радионицама	ВОУ, Канцеларија за младе, Савет за права детета

6.1.1.8. Оснаживање родитеља/старатеља за развијање родитељских вештина и одговорно родитељство– обуке/радионице/трибине у оквиру општинских савета родитеља, савета родитеља установа и родитељских састанака на тему права детета, позитивног дисциплиновања деце, за препознавање ризичних облика понашања који су у вези са различитим облицима насилног понашања	2021-2024.	Смањена учесталост насиља, злостављања и занемаривања деце, младих и адолесцената	Процент едукованих родитеља/старатеља/хранитеља	Извештаји ЗУ Извештаји о периодичним истраживањима Евиденције полиције и судства Извештаји ВОУ Извештаји ЦСР	Савет за права детета, Савет за права детета, ЦСР, ВОУ
---	------------	---	---	--	--

Специфични циљ 6.1.2. Интервенције усмерене ка заштити деце од насиља и подршка деци и породицама у ризику

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
6.1.2.1. Едукација стручних радника у образовним и здравственим установама и центру за социјални рад у циљу бољег препознавања и реаговања на знаке насиља, као и примену и праћење спровођења прописаних процедура	2021-2024.	Стручни радници и сарадници препознају код деце знаке који указују на насиље и предузимају мере у складу са одговарајућим протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања	Процент едукованих стручних радника и сарадника Број интервенција у случајевима насиља над децом Број упућених родитеља у процедуре спровођења адекватних мера Специфична стопа морбидитета и морталитета деце од злостављања, занемаривања и искоришћавања	Извештаји о реализованим едукацијама Извештаји о реализованим интервенцијама Извештаји о периодичним истраживањима Подаци полиције и судства	ВОУ, ЦСР, ДЗ
6.1.2.2. Едукативне активности за децу на тему препознавања ризика и реаговања у ситуацијама насиља, у оквиру редовних и ваннаставних предшколских и школских програма	2021-2024.	Деца информисана и оснажена за реаговање у ситуацијама ризика и насиља	Број реализованих активности	Извештаји	ВОУ
6.1.2.3. Обезбеђивање услова у образовно- васпитним установама за реализацију школских и ваннаставних активности усмерених на самореализацију појединца, детета, са циљем позитивног развоја личности, намењен посебно деци која су жртве	2021-2024.	Деца, а посебно жртве насиља и деца са поремећајима понашања добијају подршку и могућности за позитивну афирмацију	Број и врста организованих активности Број деце укључених у овакве програме	Евиденције учесника Извештаји Радови деце, рукотворине и сл.	МПНТР, ВОУ, ЦСР

насиља и злостављања и деци са поремећајима понашања					
6.1.2.4. Мултисекторске обуке (здравство, социјална заштита, образовање, полиција) за препознавање и регулисање дететовог агресивног понашања као и за побољшање вештина за рад с децом која имају проблеме у понашању	2021-2024.	Стручни радници оснажени за рад са децом која имају проблеме у понашању	Број и врсте обука Број стручних радника учесника обука	Извештаји о рерализацији	МП, ЦСР, ДД, Правосудни органи, Полицијска станица, ВОУ
6.1.2.5. Спровођење психосоцијалних програма за конструктивно решавање проблема деце која су злостављана и занемарена, деце са поремећајима у понашању, као и деце из дисфункционалних породица	2021-2024.	Деца која су злостављана и занемарена, деца са поремећајима понашања, као и деца из дисфункционалних породица добијају адекватну психосоцијалну подршку	Број и врста програма рада за конструктивно решавање проблема деце која су злостављана и занемарена, деце са поремећајима понашања, као и деце из дисфункционалних породица	Извештаји о реализацији и евалуацији програма за конструктивно решавање проблема	МП, МРБЦП, ЦСР, ВОУ

7. Заштита деце у сукобу са законом и превенција малолетничког криминала

Малолетничка делинквенција озбиљан је проблем с којим се сусрећу савремена друштва. Реч је о малолетним особама које су починиле различита кривична и прекршајна дела, због којих је против њих покренут кривични и прекршајни поступак и изречена нека васпитна мера. Многа истраживања бавила су се феноменом малолетничке делинквенције из различитих перспектива. О појму малолетничке делинквенције постоје различита и бројна схватања. У употреби је и много термина којима се ова појава или поједини њени облици означавају. Такво схватање је вишеструко условљено. Сузбијањем малолетничке делинквенције, односно рад са децом, захтева сарадњу многих институција, поред породице, битну улогу у пословима превенције имају Дом здрваља, основне и средње школе, организације спорта и културе, док у смислу превенције и сузбијања малолетничке делинквенције улогу преузима Центар за социјални рад, Полиција, Прекршајни суд, Основни и Виши суд, тужилаштво и сл.

Центар за социјални рад врши послове заштите породице, помоћи породици и старатељства (Породични закон, чл. 12). У односу на кориснике у сукобу са родитељем, старатељем или заједницом, који својим понашањем угрожавају себе и околину, односно чине кривична дела и прекршаје, Орган старатељства предузима следеће активности како би утицао на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорност:

- код деце млађе од 14 година, којима се не може изрећи кривична санкција, најчешће се реализује процена стања, потреба и ризика за дете; развија план услуга уз партиципацију детета и родитеља/старатеља/хранитеља; те реализује саветодавни рад, посредовање код других институција (најчешће образовни и здравствених) због укључивање детета у одговарајуће третмане или конференција случаја са присуством свих релевантних институција ради изналажења решења које је у најбољем интересу детета;

- у односу на малолетне учиниоце кривичних дела (млађе малолетнике узраста од 14 до 16 година и старије малолетнике од 16 године па до навршених 18 година) представник орган старатељства предузима све активности које су наведене код деце млађе од 14 година, али и следеће активности: сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога и васпитних мера; присуствује саслушању малолетника на суду током припремног поступка и седницама већа за малолетнике; доставља налаз и стручно мишљење суду/јавном тужиоцу пред којим се води кривични поступак против малолетника везано за узраст малолетника, зрелост, средину у којој живи, личност, понашање и друге релевантне околности; стара се о извршењу васпитних налога и васпитних мера и подноси на сваких 6 месеци извештај о испуњењу васпитног налога или мере јавном тужиоцу, односно судији за малолетнике; посебно прати кривичну санкцију институционалног

карактера сарадњом са установом, малолетником и његовом породицом, како би се по истеку мере малолетник укључио у друштвено користан живот и активности.

У току 2019. године регистровано је 198 малолетних лица која имају проблема у понашању и/или се налазе у сукобу са законом. Протекле године тај број је износио 125. Примећена је тенденција повећања броја деце са проблемима у понашању. Стручни радници Центра улажу максималне напоре у раду са малолетним починиоцима кривичних дела за које су кривично неодговорни кроз интензивну сарадњу са другим установама и родитељима (у току 2019. године било их је 24 пријава, а починило их је 9 малолетника испод 14 година). Поред улагања максималних напора примећен је пораст малолетних лица која понављају кривична дела. У циљу спречавања ових и сличних проблема, Центар је у складу са својим надлежностима спроводио интензивне мере заштите деце кроз покретање поступака превентивног надзора над вршењем родитељског права, корективног надзора над вршењем родитељског права, поступке лишавања родитељског права, измештање деце из примарних породица и слично. На основу анализе у највећем броју починилаца прекршаја има или похађа средњу школу. У току 2019. године пренето је 13, новоевидентирано 52 и реактивирано 8 извршилаца кривичних дела, што је знатно повећање у односу на 2018. годину. Број изречених васпитних мера појачан надзор од стране Органа старатељства је у 2019. години је био 29 (од тога 18 мушког пола и 11 женског пола). Такође број изречених васпитних мера појачаног надзора од стране родитеља, усвојитеља или старатеља 12 мушког и 8 женског пола. Малолетницима је изречен 1 васпитни налог, а посебних обавеза да се укључе без накнаде у рад у хуманитарне организације или обављање послова локалног, еколошког или социјалног садржаја било је 18 мушког и 6 женског пола. Центар за социјални рад Бечеј има склопљен споразум који се односи на реализацију васпитних налога и посебних обавеза са Геронтолошким Центром Бечеј и ЈП „Комуналац“ Бечеј. У току 2019. године имали смо 3 малолетника који се налазе у Васпитном- поправном дому у Крушевцу.

Пораст насиља међу вршњацима у школи, на улици као и делинквенције код оних који су кривично неодговорни и међу онима који су кривично одговорни захтева све комплекснији приступ проблему насиља младих и деце и обавезу локалне заједнице у пружању доступности друштвено пожељних садржаја. Из овога проистиче да се проблемима превенције делинквенције и антисоцијалног понашања мора бавити мултисекторски тим на нивоу локалне самоуправе и Републике Србије.

Од маја 2017. године покренута је услуга социјалне заштите- Саветовалиште за брак и породицу коју пружа Центар за социјални рад Бечеј. Услугу пружају стручни радници Центра- 2 психолога, педагог, 3 социјална радника и 2 правника. Покретањем услуге Саветовалишта за брак и породицу, грађанима општине Бечеј омогућене су нове услуге и побољшање квалитета постојећих. У Саветовалиште најчешће долазе жртве насиља,

али и родитељи који имају потешкоћа у васпитању деце, деца која испољавју проблематично понашање, родитељи који желе да повећају своје родитељске компетенције, родитељи чија су деца жртве вршњачког насиља и сл...

Према извештају Полицијске станице у Бечеју у току 2019. године су обавили неколико семинара у циљу превенције малолетничког понашања, неки од семинара су: Укључивање локалне заједнице у ефикасну борбу против дрога и континуирани рад на смањењу понуде и потражње дрога (8 јавних трибина и 972 ученика), Превентивни програм асоцијалног и деликвентног понашања младих (8 јавних трибина и обухватило 972 ученика), Оснаживање младих на позитивне промене у понашању и подизање самопоштовања и одговорности (8 јавних трибина и обухватило 972 ученика), подизање нивоа свести о саобраћајној култури и сл.

Општина Бечеј ће, отварањем Омладинских клубова у Бачком Градишту, Бачком Петровом Селу, као и у Милешеву радити на превенцији малолетничке деликвенције. Сврха Омладинских клубова унапређене квалитет слободног времена младих, као и смањење асоцијалних понашања кроз окупљање, дружење и осмишљавање и реализацију активности.

ПРИОРИТЕТ 7. : ЗАШТИТА ДЕЦЕ У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ И ПРЕВЕНЦИЈА МАЛОЛЕТНИЧКОГ КРИМИНАЛИТЕТА					
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.1.: СМАЊЕЊЕ БРОЈА МЛАДИХ КОЈИ ДОЛАЗЕ У СУКОБ СА ЗАКОНОМ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРЕВЕНТИВНИХ ДЕЛАТНОСТИ					
Специфични циљ 7.1.1.: Решавање антисоцијалних проблема младих кроз повезивање институција система					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
7.1.1.1. Сачинити анализе малолетничког криминалитета, мапирати појаве, с циљем израде програма примарне, секундарне и терцијалне превенције	Од 2021. године континуирано	- Смањење броја младих у сукобу са законом; - Смањење броја младих у ризику; - Смањење рецидива	Број анализа кроз годишње извештаје у Центру за социјални рад Бечеј и ПС Бечеј Број сачињених планова активности превенције	Извештаји ОУ Бечеј	ОУ Бечеј ЦСР, ПС Бечеј, Савет за права детета
7.1.1.2. Едукативни програм за родитеље и децу о законској регулативи према малолетницима	Од 2021. године континуирано	- смањење антисоцијалног понашања младе особе која је у сукоб са законом - оснаживање породица ове популације младих за ефикасно превазилажење	Број и врста активности за подршку родитељима Број родитеља и деце који су прошли неку од активности	Број активности, извештаји, трибина и сл.	ОУ Бечеј, Канцеларија за младе, ЦСР и ПС Бечеј, Канцеларија за Роме, МРСП, МЗ, МП, МУП,

		проблема и за боље задовољавање потреба свих чланова породице - подршка породицама и младима за интеграцију у њиховој природној средини	Штампани флајери, информатори		
7.1.1.3.Поштовање потписаног протокола сарадње ЦСР са ЈП „Комуналац“ и „Геронтолошки Центар Бечеј“ у којима млт. који имају изречену посебну обавезу укључивање без накнаде у послове еколошког садржаја извршавају своју обавезу	Од 2021. године континуирано	- Малолетници који су у сукобу са законом су свакодневно укључени у рад без накнаде -Стварају радне навике	Број извршених посебних обавеза	Извештај ЦСР	ЦСР; ЈП „Комуналац“ и Геронтолошки Центар „Бечеј“ НВО, Кооперативни сектор
7.1.1.4.Организовање конференције случаја са младима који испољавају друштвено неприхватљиво понашање, њиховим родитељима и свим релевантним институцијама друштва,	Од 2021. године континуирано	-Укључивање што више младих и родитеља (који су имали проблема са законом, и оних који се налазе у ризику- због начина живота, мат. ситуације и сл.) у едукативне садржаје	Број организованих конференција случаја, број малолетника који су активно учествовали на конференцији	Годишњи извештаји општине, ЦСР	ОУ Бечеј ЦСР, ПС Бечеј, Канцеларија за младе Локалне новине, Основне и средње школе
7.1.1.5.Превентивни програми асоцијалног и деликвентног понашања младих (програми за младе и родитеље)	Од 2021. године континуирано	смањење броја пријава малолетних деликвената, -већа безбедност	-број пријава -број малолетника са кривичним делима, -број превентивних програма -број учесника програма	Годишњи извештаји	ЦСР, Школе ПС Бечеј, МРСП, МЗ, МП, МУП, Савет за права детета
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.2.: ЕДУКАЦИЈА ЈАВНОСТИ У ПРЕПОЗНАВАЊУ АНТИСОЦИЈАЛНОГ ИСПОЉАВАЊА И ПРОМОЦИЈА ПОЗИТИВНИХ ВРЕДНОСТИ					
Специфични циљ 7.2.1.: Побољшање информисаности малолетника и обезбеђење њиховог активног учешћа у систему информисања					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
7.2.1.1. Смањење употребе алкохола и психоактивних супстанци код младих	2021-2024. год.	- спречавање трговине и коришћења психоактивних супстанци код младих и спречавање уласка алкохола и психоактивних супстанци у школе;	- рад са мањим групама како би се младе особе укључивале у разговор; - одржавање трибина нпр. присуство младих са родитељима где би се одређени број младих упознао са наведеном	Годишњи извештаји ПС Бечеј, ЦСР, ВОУ, ПС Бечеј, ЦСР, ВОУ, ДД, Савет за права детета,	ПС Бечеј, ЦСР, ВОУ, Канцеларија за младе, ДД, МРСП, МЗ, МП, МУП, Савет за права детета

		<p>- повећање контроле у вези точења алкохолних пића лицима млађим од 18 година инсистирањем код надлежних органа;</p> <p>- ширење свести младих о штетности алкохола и психоактивних супстанци на здравље и понашање</p> <p>- одржавање јавних часова у школама</p>	<p>проблематиком – мање групе; у трибине укључивати и лица са искуством,</p>		
7.2.1.2. Подизање нивоа саобраћајне културе	2021-2024. год.	<p>Млади се упознају са саобраћајем и са последицама саобраћајне некултуре; акције популаризације ношења заштитних каца за мотоцикле, осветљења бицикала, смањења алкохолисаности возача; враћање познавања саобраћаја на часове у основне школе– макар као ваннаставна или допунска активност</p>	<p>Број и врста активности (јавни часови и трибине са темом безбедности саобраћаја– мање групе са активним учешћем младих)</p>	<p>Извештаји о реализацији активности</p>	<p>ПС Бечеј, ЦСР, ВОУ, Савет за права детета</p>
7.2.1.3. Повећање безбедности у школи	2021-2024. год.	<p>- повећање осећаја безбедности младих током боравка у школи;</p> <p>- Смањење броја прекршајних пријава из Закон о јавном реду и миру</p>	<p>- Број и врста активности (јавне часове и трибине са темом насиља у школама – мање групе са учешћем младих особа; постављање школских полицајаца у све школе; анкете младих по питању безбедности).</p>	<p>Извештаји о реализацији активности</p>	<p>ПС Бечеј, ЦСР, ВОУ, МРСП, МЗ, МП, МУП</p>
7.2.1.4. Подизање нивоа безбедности на улици	2021-2024. год.	<p>- повећање осећаја безбедности код младих на улици (при изласцима,</p>	<p>Број и врста активности (трибине о последицама насилничког понашања</p>	<p>Извештаји о реализацији активности</p>	<p>ПС Бечеј, ВОУ, Канцеларија за младе, ЛС, Савет за права детета</p>

		поготово у вечерњим/ноћним часовима) - повећање присутности полиције на улици у ноћним часовима ради превентивног деловања	и негативним активностима у алкохолисаном стању, са примерима из наше земље; трибине о негативном утицају усвајања шовинистичко-фашистичких ставова; подстицање заједничких активности и јаче повезивање институција које се баве безбедношћу)		
--	--	---	--	--	--

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.3.: УНАПРЕДИТИ КВАЛИТЕТ ЖИВОТА МЛАДИХ ИЗ МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА

Специфични циљ 7.3.1: Промовисање позитивних вредности

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
7.3.1.1.Промовисати модел активности где су млади у фокусу интересовања	2021-2024 год.	конципирати активности које су фокусиране у правцу интереса малолетника уз индиректно вођење пројектних радника	-број активности -број штампаних и дистрибуираних информатора, - број школа у којима је дистрибуиран информатор	Извештаји	ВОУ, Савет за права детета, Канцеларија за младе, ОУ Бечеј, ЦСР, Канцеларија за Роме, ДД, МРСР, МЗ, МП, МУП
7.3.1.2 Оснаживање младих на позитивне промене у понашању и подизање самопоштовања и одговорности	2021-2024 год.	-код сваког малолетника постоји мноштво позитивних особина и упознавајући „слабе стране“ у понашању малолетника, трага се за позитивним потенцијалима у личности и окружењу и позитивним моделима понашања; - у оквиру Клуба младих организовати активности	-број штампаних и дистрибуираних информатора, -број школа у којима је дистрибуиран информатор - број активности	Извештаји	ВОУ, Савет за права детета, Канцеларија за младе, ОУ Бечеј, ДД, МРСР, МЗ, МП, МУП

		у којима се радило на изградњи самопоштовања и квалитетнијег социјалног живота;			
7.3.1.3.Промоција позитивних вредности	2021-2024. године	-реализоване активности усмерене на развој позитивних вредности, толеранције и поштовање људских права - награде за најуспешније ученике и спортисте -Посебно треба радити на промовисању значаја образовања, нарочито из перспективе будућег запошљавања и обезбеђивања егзистенције	- број манифестација -број учесника -број успешних награђених студената	Извештаји	ВОУ, ОУ Бечеј, Канцеларија за младе, Канцеларија за Роме, Савет за права детета
7.3.1.4.Квалитетно провођење слободног времена младих кроз отварање нових центара за младе у граду и приградским насељима у којима ће се реализовати различити садржаји за младе	2021-2024. године	- Организовати у оквиру Канцеларије за младе активности у којима би малолетници квалитетно проводили своје слободно време - Квалитетно провођење слободног времена младих кроз отварање нових центара за младе у граду и приградским насељима у којима ће се реализовати различити садржаји за младе -Организовати садржаје за младе у сеоским срединама - Организовање спортских турнира	-унапређене квалитет слободног времена младих -смањен број асоцијалног понашања младих	Извештаји	ОУ Бечеј, Савет за права детета, Канцеларија за младе, Канцеларија за Роме, НВО

8. Унапређење информисаности и културног живота деце

ИНФОРМИСАЊЕ ДЕЦЕ

Једна од најбитнијих разлика која се односи на претходни период Локалног плана акције за децу је да је у међувремену направљен нацрт државне Стратегије за информисање. Оно што је евидентно је да у том документу за сада (нацрт је у питању) не постоји детаљније разрађено планирање информисања за децу и младе. Једини део стратегије која се односи на овај узраст становништва је део који се односи на едукацију деце у оквиру формалног образовања о медијској писмености. Од 2005. године па до 2018. године у оквиру школских програма информисањем су се бавиле само три лекције у оквиру предмета Грађанско васпитање (који је био и остао изборни предмет) и једним делом у оквиру предмета Матерњи језик. Нови изборни предмет под називом „Језик, медији и култура” се у средњим школама предаје од септембра 2018. године. У Бечеју је само у Гимназији тренутно организована настава овог предмета „Језик, медији и култура”, а похађају је сви ученици, за сада првог и другог разреда. Поред тога у појединим основним школама као што су «Север Ђуркић» и «Петефи Шандор» где се одвија обogaћени једносменски рад деца имају посебне новинарске и информативне секције– активности.

Још један веома важан проблем који се односи на информисање деце и младих, који у претходном периоду није адекватно третиран у односу на то колико је актуелан и важан, је безбедност деце и младих у односу на доминантне медијске садржаје који су им доступни (како у стандардним медијима тако и на интернету). Један од нових приоритета у оквиру овог плана је и успостављање механизма који ће оснажити децу, родитеље, раднике у образовању али и медије да се изборе са трендом доминације медијских прилога која упорно и без скрупула крше дечја права, крше приватност, достојанство, па чак и безбедност деце. Када су медији у питању проблем данас у Србији је, пре свега, недостатак програма за децу и непостојање утицаја деце на креирање медијских програма. Други, још штетнији, јесте веома често слика детета у нашим медијима– начин на који се деца представљају и како се у извештавању третирају. Злоупотреба деце у медијима је веома очигледна када се само прелистају новине или погледају портали: фотографије тешко болесне или деце жртава, угрожавање њиховог идентитета, приватности, па чак и безбедности, изношење деградирајућих и понижавајућих детаља, угрожавање достојанства. Деца су под утицајем ових медијских садржаја сада без обзира где се налазе и да ли је у питању мања средина или велики градови. На исти начин су им ови садржаји доступни и у Бечеју и у Београду. Интернет веома лако, уколико не постоји алтернатива у виду интересантних, едукативних и забавних садржаја за децу које су примерени и прављени за њихов узраст, постаје замка

за учешће деце у разним садржајима који их доводе у неприкладан компетитивни и/или естрадни клише иза камера. Такви програми често садрже и родне стереотипе, наглашавају сексуалност и физички изглед, а понекад изазивају и промовишу насилно понашање и сукобе међу децом.

И док је за претходни период ЛПА углавном био «период осавремењавања» медијске комуникације у оквиру школа и других образовних установа (израда и веб презентације школа, присуство на друштвеним групама и сл.) већ на почетку овог новог циклуса реализације ЛПА је то више него превазиђено. За претходних неколико година медијска изложеност деце (пасивне и активне) на интернету који је постао за ту генерацију више него доминантан у односу на конвенционалније (старе) форме медија је достигла скоро невероватне размере. И док законодавство покушава у трци са развојем технологије да постави посебне правне мере за заштиту малолетника у електронским медијима широм света потребно је да се и на локалном нивоу тј. тамо где још увек постоји могућност да се интензивније и ближе прате могуће злоупотребе медија на децу, у локалној заједници, у школама, код куће да се правовремено интервенише. Истовремено, законодавци стално морају да воде рачуна да прописи у погледу заштите деце морају бити усаглашени са другим демократским вредностима, као што је право на слободу изражавања, чиме су загарантоване одређене слободе изражавања и пласирања садржаја које морају да имају неку врсту надзора, родитеља или наставника када су деца и млади у питању.

Са друге стране медијска писменост деце и младих је приоритет јер интегрише све друге облике писмености, од алфабетске до електронске. Када су у питању деца онда је медијска писменост још важнија јер она постаје фактор њиховог развоја, сазревања и укључивања у заједницу, даје прилику да се и сама изражавају. Утицаји више нису једносмерни, од медија ка деци, него се успоставља нова интеракција где деца не само да нису више пасивна, него боље од осталих разумеју технолошке кодове и језик, брже им приступају и размењују садржаје. Нове технологије усмеравају их ка рачунарима и информатици па се говори и о дигиталној писмености, која пружа све веће могућности размене и управљања садржајима, а односи се на критичко разумевање и коришћење интернета и дигиталних медија. Испоставља се да је критичко разумевање кључни аспект медијске писмености. То истовремено значи да деца треба да познају не само како се рукује новим технолошким уређајима и како да нађу оно што је за њих атрактивно- што савладају брзо, него како да разумеју и креативно користе садржаје и изворе и како да произведу нове. Међутим, поседовање критичкеа процена почива на стеченом знању и бар минималном искуству у одређеном (породичном, друштвеном) амбијенту и културном контексту, зато је веома важно посредовање одраслих и контрола.

Све школе на територији Бечеја имају интернет презентације, странице на свим већим друштвеним мрежама, разреди имају вајбер групе, родитељи имају вајбер групе што значи да се деца баве информацијама које примају од стране медија. Интеграција интернета у свакодневни живот

деце и одраслих је достигла размере да је потпуно немогуће замислити свакодневни рад са децом у школи и код куће без онлајн комуникације. Претходна година (2020.), током трајања пандемије, је подигла степен укључености интернета у свакодневни живот деце и у образовање. Интернет је постао ултимативно па и једино место где се образовање и одвија. Да ли деца желе да се креативно укључе као активни учесници у производњи медијских садржаја потребно је истражити јер начин козумирања информације у генерацијама данашње деце није исти као раније. Истраживање би морало да обухвата и које су форме пласирања информација које данас постоје на интернету атрактивне и пријемчиве и којем узрасту деце би могле бити намењене. Локалне организације младих (Канцеларија за младе, Бечејско удружење младих) су у скорије време започеле са емитовањем нпр. поткаста, то су неки пионирски покушаји за сада али оваква врста медијских садржаја могу бити прави пут за информативно описмењавање и деце и младих, у позитивном смислу, то је очигледно формат који је деци близак. Оно што је неопходно када је овај план у питању је флексибилност јер за неколико године на колико је орочен овај план доћи ће сигурно до још великих промена када је информисање младих и деце у питању јер је еволуција на овом плану бржа него у било којој другој сфери.

Штампани медији су у претходном периоду били у првом плану, посебно у сарадњи са локалним двонедељницима али осим недостатка средстава и договора постоји и додатни фактор као што је сад већ и нерелевантност оваквог начина информисања у односу на циљну групу коју чине деца и млади. У овом тренутку је веома тешко проценити да ли ће ови медији уопште опстати у складу са општим стањем у штампаним информативним медијима уопште. Нереално би било очекивати да у овом тренутку локалне новине проширују своје капацитете и број страница да покрију информисање за децу и младе, посебно што већина деце нема навику да користи штампане медије уопште.

КУЛТУРНО СТВАРАЛАШТВО ЗА ДЕЦУ

Једна од најзначајнијих разлика у односу на претходни период Локалног плана акције за децу је **да је на државном нивоу 2020. године усвојена и Стратегија развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године**. Овај документ представља основни стратешки документ културне политике Републике Србије, којим се на целовит начин утврђују правци деловања и начини спровођења културне политике, као јавне политике у области културе. Према овом плану развој културе Републике Србије утемељен је на **савременом културном стваралаштву и на богатом културном наслеђу српског народа и свих народа који у њој живе или су живели, као заједничком културном наслеђу наше земље**.

У оквиру овог стратешког документа културно стваралаштво за децу и младе помиње се искључиво у оквиру **Приоритета 3.** и то кроз циљ **Подстицање улоге културе у развоју друштва**. Један од општих циљева Стратегије развоја културе Републике Србије је и **3. Развој продукције,**

културних потреба и равноправно учешће грађана у културном животу са Посебни циљем 3. Развој продукције, културних потреба и равноправно учешће грађана у културном животу усмерен је ка подстицању савременог стваралаштва и представљања и интерпретације културног наслеђа, као и бризи о њиховој доступности свим грађанима Републике Србије, чиме се у првом реду подстиче улога културе у развоју друштва и односи се и на развој културе за децу и младе. Стратешки план на државном нивоу наводи да, на основу истраживања које је спроведено, партиципација младих у културном животу у држави је на веома ниско нивоу. Наиме, највећи број средњошколаца у Републици Србији не чита ништа друго осим лектире, веома ретко или уопште не одлази у позоришта, музеје, галерије и слично. « *Иако готово половина (49,5%) младих људи (15–29 година) истиче да има три до пет сати слободног времена током дана, само 9,3% посету културним садржајима сврстава међу три омиљене активности за његово попуњавање. Млади и деца, такође, веома често припадају групи принудне публике. Истраживања на тему културне политике показала су да је сарадња између установа културе и установа образовања на ниском нивоу. Она се најчешће своди само на посете установама културе. Садржаји који се највише посећују су изложбе и позоришне представе, а узраст деце која најчешће организовано одлазе на културне програме је од пет до десет година.*» (наводи се у тексту Стратегије). Неопходност културне партиципације деце још од предшколског узраста кроз програме креативног и интерактивног рада биће добра основа за развијања културних потреба у одраслом добу.

Када је Бечеј у питању, ситуације је донекле слична, иако и Градско позориште или Народна библиотека и омладинске организације и школе активно «производе» садржаје за младе и децу чињеница је да је у то укључен веома мали број деце и младих процентуално. Велика већина деце и младих нема потребу али ни навику да учествује у реализацији или да буде конзумент садржаја који су директно намењени њиховом узрасту. У школским плановима предвиђене су посете културним институцијама, али не постоји планирана и осмишљена сарадња са утврђеним програмом, циљевима и начинима рада (који су унети у планове рада обе институције). Ипак, условно речено Бечеј ту може бити изузетак јер је током претходних година било случајева планске сарадње школа са Градском Позориштем, Народном библиотеком, Градским музејом па и појединим КУД овима. Поред школа учешће у појединим активностима у сарадњи са институцијама културе је имала и ПУ «Јабуд Пејовић», Музичка школа и др.

Када је у питању однос између сектора културе и образовања, дугорочни циљ у наредном периоду јесте развој културе у образовању и образовања у култури кроз стратешко повезивање културе и образовања, и њихово умрежавање. Међуресорна сарадња у овом пољу важна је због развоја креативности и критичког мишљења, бољег упознавања са сопственом културном традицијом, интеркултурног дијалога и поштовања различитих култура и идентитета како заједница тако и појединаца. Зато је посебно важно нагласити значај развоја и успостављања културне улоге

школе, коришћење могућности које постоје у области културе за побољшавање резултата образовања, потребу за планском и системском сарадњом између васпитнообразовних и културних институција, значај развоја образовне функције културних институција, потребу за формирањем додатних високообразовних програма за школовање и усавршавање кадрова у области културе, као и увођење сталних истраживања у овој међуресорној области. Одговорност државе али и локалне заједнице у културној политици која је усмерена на децу и младе веома је велика. Деца и млади представљају најзначајнији сегмент у развоју културних потреба, јер они су не само посетиоци догађаја, већ и будућа публика, али и ствараоци у култури. Веома је важно укључити младе у креирање културних садржаја.

Иако у Бечеју, као локалној заједници, институције културе имају примат у овом послу развијања културних потреба код младих и деце веома је важно нагласити и улогу цивилног сектора у овом домену јер он има кључну улогу у мапирању потреба и развоју оних културних активности којих нема у програмима јавних установа културе. Цивилни сектор доприноси развоју иновативних приступа осетљивим групама, отвара простор за дијалог, заговарајући инклузивне политике и праксе.

Градско позориште

Градско позориште је установа културе чији је оснивач општина Бечеј. Некада Дом културе, па Центар за културу “Вук Караџић“, данас је то централна установа културе у граду. Позоришна делатност јесте у називу наглашена као примарна, али у овој установи се и даље негује веома широк спектар делатности, од галеријске, преко музичке, књижевне, филмске, па до великог броја разнородних радионица за све узрасте.

Фестивал «Мајске игре» су биле и остале, када је у питању продукција садржаја за децу и младе, најважнија годишња манифестација у организацији Градског позоришта. Опстанак и виталност овог традиционалног фестивала је најбоље показао колико се у овом граду и у оквиру ове институције цени дечије стваралаштво, савремена позоришна продукција за децу и младе. Сада већ преко 6 деценија овај фестивал је опстао чак и у периоду када је то изгледало скоро немогуће због недостатка и средстава и подршке. Некада је фестивал скоро у потпуности финансирала локална самоуправа, из локалног буџета, а сада је овај фестивал довољно препознат као један од најстаријих фестивала који заслужује и подршку виших нивоа власти па је тако финансиран и од стране Покрајинске владе и Министарства културе. Фестивал има и редовне пропратне програме за које такође користи средства која су добијена од донација. Што се тиче пропратних програма, за тај део могуће је користити донаторске програме и пројекте и донације са виших инстанци власти. Током одржавања фестивала сваке године кроз врата Градског позоришта за неколико дана прође и неколико хиљада деце која или учествују у представама или су гледаоци.

У плану за претходни период предвиђено је било успостављање и редовне балетске секције као и секције за дизајн и грфику. Ове две секције нису до сада реализоване због недостатка средстава за ангажовање стручних лица за едукаторе и предавача. С обзиром на недостатак интересовања за реализацију тих активности потребно је да редефинишу и одаберу неке друге активности и секције које би биле саставни део програмског дела рада Градског позоришта (а односи се на децу и младе). Активности које ће бити атрактивније или ближе интересовању генерација које долазе. Носилац овог дела програма рада је Креативни центар Градског позоришта. **Креативни центар Градског позоришта** је дугорочни пројекат који се базира на дечијим и омладинским радионицама и односи се на креативни рад првенствено на сценском, а надаље и на литерарном, ликовном, музичком, информатичком, еколошком, психолошком плану, а уз надзор и руководство стручних лица током целе године. Реализација овог пројекта и његова идеја претпоставља побољшање и континуитет културних садржаја намењених младима у локалној заједници, као и стварање неопходних материјалних услова за њихово ангажовање на реализацији истих. Упоредо са редовним радом Креативног центра и драмских студија, наставиће се многобројне активности кроз сарадњу са предшколским и школским установама, цивилним и другим удружењима, организацијама и установама, чиме ће се обухватити велики број деце и младих ангажованих на пољу културе. **У програмима Креативног центра учествује више стотина деце током године.**

У основном позоришном сегменту рада Градског позоришта предвиђен је континуиран рад са децом и младима у оквиру Школице глуме (од 1. до 4. разреда основне школе), Дечијег драмског студија (од 5. до 8. разреда), Драмског студија младих (средњошколци и старији) и Омладински драмски студио на мађарском језику. **Укупно око 50 деце су стални чланови драмског студија.** У последњих неколико године током трајања претходног периода ЛПА реализације ова установа је проширила делатност за децу и младе континуирано допуњујући садржаје за овај узраст. Основано је још неколико секција и позоришних група. Можда најважнији и сигурно најуспешнији сегмент рада са младима у овој установи је на пољу позоришне уметности. За узраст на који се односи ЛПА основано је још неколико група које активно раде и производе позоришне садржаје. За скоро сваку сезону у Позоришту ове групе реализују по неколико представа, неколико премијера. Оно што је неопходно нагласити је и да су ове групе младих и деце све успешније и у оквирима који већ одавно превазилази градске. Велики број награда на фестивалима у земљи и у региону омладинског и дечијег студија који раде у оквиру Позоришта показују да је будућност позоришне продукције у Бечеју сигурна. **Свако играње ових представа редовно пуни велику салу Градског позоришта.** Овакви успеси неминовно подстичу и интересовање деце и младих у Бечеју да се укључе у друге програме које Позориште нуди за овај узраст. Циљ ове институције, када је у питању позоришна продукција за наредни

период, (следећих неколико година колико обухвата и овај стратешки документ) је континуирана професионализација рада са децом. Тачније циљ је да са дечијим и омладинским групама убудуће раде професионални редитељи, продуценти, сценаристи, костимографи, сценографи. На овај начин подигао би се ниво продукције свих представа али и истовремено популаризовала позоришна култура код младих и деце. Већ сада је на појединим представама нпр. ангажован за рад са омладинцима, професионални глумац из Српског народног позоришта из Новог Сада, чије режије су у последњих пет година Драмском студију младих донеле преко 60 награда на разним фестивалима. Такође је резултирало и признањима које су наши млади глумци добијали на овим фестивалима као и чињеницом да је чак неколико њих наставило школовање даље, да су почели професионално да се баве глумом, камером, режијом.... Сарадњом са Предшколском установом “Лабуд Пејовић” обезбеђен је редовни репертоар професионалних представа за најмлађе. То подразумева најмање једну гостујућу представу сваког месеца, а аранжмани са позориштима су такви да приход од улазница покрива све трошкове, тако да за ову намену није потребно ангажовати буџетска средства. Градско позориште на месечном нивоу има и преко 30 разних програма што је онегде око 400, скоро половина од тога намењена је или деци или младима.

АНИП «Ђидо» је још један сегмент културе за децу и младе који се одвије у оквиру ове институције, овог пута оне која се односи на интерпретације културног наслеђа. Ова секција осим кратке паузе током лета, веома активно ради целе године и тренутно **броји око 250 чланова**. С обзиром на велики број деце и младих различитих узраста, проба се одвијају четири пута недељно, а оформљене су и рекреативне групе са којима раде запослени или ангажовани у «Ђиду». Поред већег броја наступа различитим поводима у општини Бечеј током целе године, „Ђидо“ има развијену мрежу сарадње са кудовима у земљи и региону. У складу са квалитетом који је „Ђидо“ достигао, бројни су и позиви за размену програма, као и за наступе на фестивалима у земљи и иностранству. Поред тога АНИП „Ђидо“ је оформио секције и у насељеним местима (Бачко Градиште, Радичевић, Бачко Петрово Село), као и женску певачку групу „Берегиње“, те је за руковођење тим секцијама потребно ангажовати још спољних сарадника. За свакодневни рад „Ђидо“, поред само једног запосленог (уметнички директор), неопходно је још неколико спољних сарадника за рад са најмлађим групама у Бечеју и приградским местима, са певачком групом, оркестром, рекреативним групама итд. Њихов ангажман потребан је у више наврата у току године, периодично (период фебруар- јун и септембар- децембар). Поред тога, „Ђидо“ организује и велики међународни фестивал фолклора „Бечеј фолк фест“ који траје четири дана и у којем учествује неколико стотина учесника из 10 различитих земаља, за шта су такође потребна значајна средства (наглашено је у доњој табели).

Током претходног периода реализације ЛПА- а број филмских програми за децу и младе повећан је вишеструко. У оквиру позоришта набављена је најсавременија опрема за биоскопске пројекције највишег квалитета па је Позориште било у могућности да емитује савремена

филмска остварења и за децу и омладину истовремено кад су она на репертоару у већим градовима у Србији. Забележена је веома велика посећеност ових пројекција, толико да је чак често било неопходно да се организују и додатне пројекције. Са свим већим дистрибутерским кућама постигнут је договор о сарадњи тако да ће се ова пракса наставити и у будуће.

У Градском позоришту се сваке године одржава и годишња манифестација УТС/Уметничко Такмичење Средњошколаца/, јединствена манифестација, на нашим и ширим подручјима намењена средњошколцима који се баве уметничким стваралаштвом, а чији је матерњи језик мађарски. Такмичење се одвија у три града: Сента, Темерин и Бечеј. У сваком од ових градова се одржава различито такмичење: драмска и филмска уметност (Сента), фолклор (Темерин) и литерарно такмичење (Бечеј). Поред ових, учесници се такмиче и у превођењу (са било ког језика на мађарски), разним областима визуелне уметности (фотографије, цртежи, сликарство, итд.) и етнологији. Ова манифестација се традиционално одржава у Бечеју сваке године и у њој учествује преко 500 средњошколаца из целе Војводине као и гости из братиских градова. Овај део рада се директно наслања на нову Стратегију за културу који као један од важних циљева поставља и развој културе мађинских заједница.

Народна библиотека-Бечеј

Библиотека располаже књижном фондом од око 110.000 публикација на српском, мађарском и енглеском језику. У састав Народне библиотеке Бечеј убраја се служба за библиотечке послове, у виду Одељења за развој и унапређење библиотечке делатности, Одељење за набавку, обраду и каталогизацију библиотечке грађе, као и следећа одељења за рад са корисницима: Одељење за одрасле у Бечеју, Одељење за децу у Бечеју, Одељење Завичајне збирке у Бечеју, Огранци библиотеке у насељеним местима: Библиотеке у Бачком Градишту, Бачком Петровом Селу и Радичевићу. Популаризација књижног фонда и библиотечких садржаја врши се кроз **Одељења за рад са корисницима/цама**. Сва три одељења библиотеке делују синхронизовано и представљају основу односа установе и њених корисника/ца.

Од укупно 3194 корисника до децембра 2020. г., више од половине корисника библиотечких услуга били су деца и млади: 2421. Заједничким залагањем запослених у установи, подршком локалне самоуправе и Покрајинског секретаријата за културу, библиотека је успела да реализује део планова везаних за библиотечке програме, тако што је већину програма реализовала на отвореном и онлајн (књижевни сусрети, предавања и едукације, дебате, фестивали поезије, квизови знања). Крајем 2020. године започет је процес дигитализације библиотечке грађе у Одељењу завичајне збирке, међутим процес је обустављен услед недостатка стручног кадра. Када је у питању популаризација публикација и библиотечких садржаја, библиотека је до сада то чинила на традиционалан начин у оквиру струке. Ситуација у пандемијским условима утицала је на

промену и убрзан прелазак на дигиталне видове представљања библиотечких активности, упркос одређеним техничко- технолошким недостацима у установи, што је у свету струке, на државном и међународном нивоу, један од препоручених облика рада, поготово са корисницима који припадају осетљивој групи популације, а то су деца и млади.

Вишегодишње искуство рада са децом и омладином, искуство које бечејска библиотека дели са библиотекама у свом окружењу, али и са иностраним колегама, учи нас томе да су деца и млади осетљива категорија корисника која све више захтева посебну пажњу, па чак и засебан план рада установе. Услед наглог пораста, развоја и свакодневних новина у технолошкој области, све већој доступности Интернета, традиционална читалачка култура је угрожена, док су истовремено присутни и стереотипи о библиотеци и о библиотекарима код младих генерација. Тако су се библиотеке широм света, па и бечејска библиотека, нашле пред великим изазовом осмишљавања начина реакције на постојеће стање и проналажења облика рада који би заинтересовали децу и младе за библиотечке садржаје, јер ова група корисника представља залог за будућност и разлог опстанка сваке установе културе данашњице.

Мишљење библиотечке струке је да се категорији корисника коју чине деца и млади треба изаћи у сусрет поштовањем њихових посебних интересовања и жеља. Млади чине популацију са сопственом културом и јавне библиотеке би требале да схвате њихове потребе и да обезбеде оне услуге којима ће се те потребе задовољити, а у првом реду то су: промоција популарних романа, књижних и телевизијских серијала, музика, филмови, стрипови, тинејџерски часописи, рачунарске игре.

Унутар категорије деце и младих, посебну групу чине они узраста од 13 до 18 година, такозвани тинејџери, који се као корисници налазе негде између литературе и садржаја који су им приступачни на Одељења за децу и онога што им је доступно на Одељењу за одрасле, те у овом периоду најчешће долази до губитка читалачких навика и интересовања за садржаје који се нуде у библиотеци. Дужност је професионалних радника, књижничара и библиотекара, да препознају овај "проблем", јер дете данас јесте одрасли корисник библиотеке сутра, те да пруже подршку и посебан подстицај, пре свега у виду: подстицаја у виду бесплатне или умањене цене чланарине за узраст од 13 до 18 година, омогућавања деци– тинејџерима узраста од 13- 15 година коришћење услуга Одељења за одрасле, обезбеђивањем посебног простора или дела простора за младе, како би лакше превазишли сопствени осећај отуђености од библиотеке, остваривање сарадње између библиотеке и представника деце и младих, омогућавање деци и младима да самостално креирају садржаје у библиотеци (самостална организација књижевних сусрета, радионица и слично), подршка вршњачкој едукацији (деца за децу, млади за младе), унапређивање сарадње између библиотеке и васпитно- образовних установа и школа, унапређење сарадање библиотеке и других институција (локална самоуправа, Центар за социјални рад, полиција, правосуђе), организовање дебата од интереса за децу и

младе, али и едукативних програма на теме које интересују младе и које се баве изазовима са којима се они суочавају (социјалне теме, дигитални медији и дигитално описмењавање), препознавање особа и трендова од утицаја на децу и младе, организовањем радионица које подстичу креативност деце и младих: од традиционалних рукотворина, музичких кампова, уметничких и дизајнерских колонија, фестивала кратке приче и поезије, организовањем јавних часова у библиотеци, у сарадњи са школама, Конкурси дигиталне фотографије и других дигиталних форми изражаја.

Од посебне важности је унапређење **међусобне сарадње између библиотеке и других установа културе и невладиних организација којима су деца, а посебно млади циљна група**. У овој области, стиче се утисак да је сарадња недовољно развијена и спорадична, те да влада атмосфера "борбе" око пажње деце и младих. Представници ових установа и цивилног сектора, као одрасле особе, пре свега имају моралну дужност да препознају осетљивост ове категорије, те важност заједничке, а не појединачне, борбе за развој и негу културних потреба млађих генерација.

На крају, када су у питању деца и млади, промене се дешавају или су се већ десиле на глобалном нивоу, и библиотека, у жељи и намери да сачува своју релевантност и у временима која долазе, у обавези је да својим младим корисницима понуди пре свега забавне, па и културно-едукативне садржаје и то треба да буде приоритет, уз разумевање да је генерација која је стасала или стасава генерација окружена дигиталним технологијама, да размишљају другачије и брже– навикнути да информацију брже и добију, јер већина има "библиотеке" на својим лаптоповима и мобилним телефонима, да уче кроз игру и забаву, и да најбоље функционишу када су– умрежени.

Градски Музеј

Градски музеј Бечеј је завичајни музеј комплексног типа. У њему ради 5 стручних одсека и има 8 збирки: археолошки (археолошка и нумизматичка збирка), историјски (историјска збирка и збирка фотографија), етнолошки (етнолошка збирка), ликовни (ликовна збирка и збирка примењене уметности), примењена збирка (нема запосленог кустоса биолога) и конзерваторски одсек. Укупно скупљених музејских предмета има око 16500. Основна делатност Музеја је: прикупљање предмета, евиденција музејског материјала, стручна обрада- истраживање, конзервација, рестаурација, чување музејских предмета, презентација покретних културних добара са територије општине Бечеј.

Музеј је, по својој дефиницији, едукативна установа. Током посете деце и омладине изложбама, кустоси им стручно представљају изложене предмете, односно тему на коју се изложба односи. Повремено се одржавају ликовне изложбе радова деце свих основних школа у Бечеју. Како се Музеј бави и издаваштвом, у свим нашим издањима обрађена је локална историја у разним областима (археологија, историја, културна историја, етнологија, историја уметности, природно окружење). Ова издања могу да користе наставницима у настави свих основних и средњих школа у

наставним јединицама које се баве локалном културном историјом, али ова могућност није довољно искоришћена. Допуну настави, наставни кадар може да попуни посетама изложбама, поготову што су заступљене и оне које се баве ширим окружењем, па и представљањем културног наслеђа других земаља.

У новој **Стратегија развоја културе Републике Србије** један од задатака завичајних музеја свакако јесте корисницима приближити садржај који је део продукције музеја али и културно наслеђе и садржину збирке музеја. Из тог разлога један од најважнијих сегмената рада тренутно у музеју је процес дигитализације збирки. Градски музеј у Бечеју, док се не уради нека озбиљнија реконструкција простора, нема адекватне услове за изложбе већих размера али свакако има могућности за реализацију радионаичарских програма за децу и младе. За неку ширу доступност и ових програма али и самих збирки музеја будуће генерације свакако ће бити важна дигитализација музејских збирки. Дигитализација у култури данас одговара на савремене изазове развоја технологија и комуникацијских система који је од великог значаја за истраживање, заштиту, представљање и интерпретацију културног наслеђа, као и продукцију, представљање и интерпретацију савременог стваралаштва. Свеобухватна база података о музејским збиркама (обим, садржај, структура, степен обрађености, музеолошки, научни, културни и цивилизацијски значај, услови чувања и коришћења) и кустосима (стручност, оспособљеност, компетентност, ефикасност, функционалност) још није завршена али се интензивно ради на њој. У музејима овог типа су највише заступљене археолошке, фотографске, нумизматичке и етнографске збирке. Један од приоритета кровне сдржавне стратегије популаризацији и афирмацији програма представља презентација културног наслеђа и за одрасле кориснике али посебно за децу и младе јер је потребно уподобити те презентације на начин да буду пријемчиве узрасту, едукативне истовремено али и забавне и у складу са њиховим интересовањима да буду усклађене и са образовним програмима. Поред тога, неопходна је и примена интерактивних савремених начина презентације наслеђа, што ће истовремено допринети повећању знања и свести о културном наслеђу и потреби да се овакви садржаји посећују.

Одговорност државе у културној политици промоције културног наслеђа која је усмерена на децу и младе веома је велика. Последњих деценија музеји, млади и активизам су три речи које су ретко стајале заједно. Музејски едукатори и стручњаци често су суочени са овом чињеницом и кроз свој рад улажу велики труд да их споје. Рад са младима у музеју представља посебан изазов за музејске едукаторе, с тога је веома важно заједнички промишљати на тему образовања младих и бављења активизмом унутар музеја.

У Градском музеју у Бечеју осим организованих и појединачних посета изложбама, кустоси (највише историчар, археолог и историчар уметности) континуирано већ годинама раде са свим узрастима деце (основне школе, средње школе и студенти) који припремају реферате, иду на такмичења, припремају се за истраживачки центар Петница или припремају семинарске радове на студијама из теме локалне културне историје. У

Музеј долазе и деца из средње школе, студенти (археологије) који у свом наставном програму имају предвиђену обавезну праксу. Планови који се односе на рад са децом и младима такође укључују и појединачне истраживачке пројекте у које ће директно бити укључени и ученици основних и средњих школа.

Музеј ради на приближавању специфичности рада Музеја на разним пољима и на тај начин отвара врата будућој генерацији посетиоца, али и омогућава упознавање деце са струкама и могућностима опредељивања за будућа занимања. Планира се наставак овакве сарадње са образовним установама и убудуће, с тим да се ангажују увек нове школе.

Културни центар „Петефи Шандор“ - Мађарско културно друштво „Петефи Шандор”

Удружење које данас носи име „Петефи Шандор“ основано је у Бечеју је на иницијативу тадашњег грађанства 1945. године. Тада је саграђена отворена бина, на којој је 1946. године са великим успехом приказана представа „Јанош Витез”. Представа је обишла целу Војводину, и са новцем прикупљеним са турнеја, као и са материјалом од конфискованих салаша из околине Бечеја, и добровољним радом, саграђена је зграда данашњег удружења. У згради су радили глумци аматери, који су касније имали још неколико успешних представа. 1950. године су на Палићу одржане летње игре, где се појавило изузетно пуно Мађарских удружења, и тадашња власт је након тог догађаја донела одлуку, да се Бечејско удружење угаси. На основу одлуке тадашње Владе, зграда је 1958. године додељена Социјалистичком Савезу, па се једно време ту одржавао плес, а радила је и група аматерских глумаца. Културни живот у овој културној институцији је свој највећи пад доживео крајем 80- тих година, када је понестао сав ентузијазам и дух иницијативе за било каквим радом или организацијом, а томе је допринео и забрињавајући изглед оронуле зграде. На иницијативу и подстицај бечејских грађана 1991. године је поново формирано удружење и тада добија званично име Мађарско културно друштво ”Петефи Шандор”. У новоформираном друштву постепено оживљава културни живот. Упркос почетним потешкоћама постепено се формирају нове секције: плесне групе модерних плесова, фолклорне групе, секција за ручни рад, секција аматерских сликара и глумаца, као и литерарна секција, и секција певача- хора и музичара. У оквиру удружења тренутно ради око 400 активних чланова (од тога око 250 деце). Просторије друштва веома често користе и друге невладине организације. Основни циљ удружења је организација културног живота грађанима Мађарског матерњег језика, као и очување вредности предака и традиција, односно окупљање и образовање младих. У Мађарском културном друштву „Петефи Шандор” се одржава много културних манифестација током целе године. Прослављају се празници од изузетног значаја, годишњице, организују презентације књига, организују дечије радионице, такмичења, изложбе, као и балови, плесне вечери. Ова институција је веома важна за читаву мађарску заједницу у

Бечеју али пре свега за децу и младе који чине највећи број активних чланова секција. Скоро сваког викенда се одржава нека културна манифестација у згради културног центра „Петефи Шандор“.

У 2019. години било је укупно 41 манифестација у МКД "Петефи Шандор" од тога 20 „сопствених манифестација”, где су наступали чланови секција (концерти, плесне вечери, за дан Мађарске културе, Свети Стефан, Божићни програм, изложба ликовне секције, фолклори фестивали и такмичења), од тога било је 14 манифестација за децу (концерти, радионице, такмичења, позоришне представе) и 6 позоришних представа размене са другим културним центрима и позориштима из региона (Чонград, Будимпешта, Суботица..). Ова установа је има планове да прошири делатносте јер је за следећих неколико година предвиђено да се оспособи још један простор за рад. Предвиђено је да се у кући поред зграде културног центра одржавају дечији кампови и да изгради хостел за боравак учесника.

Музичка школа „Петар Коњовић“

Музичка школа „Петар Коњовић“ у Бечеју основана је 1948. год. и добила је назив по истакнутом композитору Петру Коњовићу. У овој школи велики број ученика стиче основно музичко образовање, јавно наступа у граду и ван њега и осваја награде на фестивалима и такмичењима у земљи и ван ње. Данас школа броји преко 300 ученика и 30 наставника. Настава се одвија на српском и мађарском језику. Велики број грађана Бечеја стекао је основно музичко образовање у овој школи а неки од њих су и наставили да се баве музиком касније или су постали наставници и педагози у овој и другим музичким школама. Музичка школа данас има одсеке: клавир, хармоника, виолина, тамбура, гитара и соло певање. Музичка школа «Петар Коњовић» је од 2012. године организатор и једног од најпрестижнијих **дечијих такмичења у музици «Фантаст»**. Претходне и ове године такмичење је због пандемије отказано али је свакако намера ове школе да се такмичење настави већ следеће године. Ово такмичење већ од самог почетка има репутацију једног од најпрестижнијег такмичења када је школски узраст деце у питању. И сам простор у којем су се одржавала ова такмичења сада је тренутно недоступан због промене власничке структуре дворца.

Културно-уметничка друштва, невладине организације

У Бечејској општини, у свим насељеним местима Општине (сам град Бечеј, Бачко Градиште, Бачко Петрово Село, Пољаница, Дрљан, Радичевић, Милешево), постоје разна културно- уметничка друштва, спортски клубови и невладине организације за окупљање деце и омладине ради корисног провођења слободног времена. У КУД- овима рад са децом се одвија на плану преношења традиције и народних обичаја, народних плесова

и игара, народног традиционалног веза и кулинарства као и развијање разних вештина– модерни плес, сликарство, књижевност, итд. Рад се одвија са децом од најмлађег узраста (3 године) до ветерана.

Музички центар «Бубамара» је још једна едукативно/културна организација у Бечеју која се бави музичком културом деце и младих. У оквиру ове организације тренутно функционишу два хора и два музичка бенда. Ова организација већ неколико година уназад организује и дечије музичке кампове у оквиру којих је нагласак стављен на промоцију рок и алтернативне музике као и дечије музике са двојезичним текстовима. Дечији хор "Бубамара" из Бечеја окупља децу узраста од 3 до 13 година. Бенд «Бубамара» и женски рок бенд окупља децу од 12 до 18 година. Дечији хор «Бубамара» је основан марта 2010. године. У свом саставу сваког момента има најмање двадесетак чланова. Хор је настао из потребе да деца приближи музику, да им пружи прилику да се кроз музику изразе, да се кроз музику друже. Дечији хор "Бубамара" изводи ауторске песме али и популарне песме других извођача. До сада има објављен један ЦД са ауторским песмама. Чланови хора се кроз наступе и студијска и телевизијска снимања упознају и уче сценском наступу, развијају отвореност и смањују трему.

Невладине организације окупљају децу ради преношења знања из разних области друштвено корисних активности као што су стари занати, ручни радови, заштита животне средине итд. Активности цивилног сектора које су биле предвиђене претходним планом биле су и едукације о традицији народа који живе на подручју општине Бечеј као и афирмација старих заната. Неки програми овог профила рађени су спорадично кроз неке активности појединих удружења али се не види јасна концепција и едукативни карактер ових пројеката. Непходно је наредном периоду повећати број ових активности али и подићи степен стручне подршке институција културе, саветодавно и кадровски. Да би се ово релаизовало неопходно је успоставити сарадњу цивилног и јавног сектора који ради са децом и младима и успостаљање бар неког оквирног договора шта су циљеви оваквих програма и у ком правцу едукација о наслеђу културне баштине града треба да иде. Примећено је да цивилни сектор у граду па чак и омладинска удружења имају премало пројеката и програма који су усмерени на културу у афирмацију културе код деце и младих, да јако ретко учествују на конкурсима за финансирање пројеката у култури. Адекватно томе и део плана који се односи на алтернативне облике едукације, што је општи тренд у додатном образовању деце и афирмација квалитетног коришћења слободног времена код деце и младих свуда у свету, није у фокусу постојећег цивилног сектора у граду. Овде је неопходна интервенција како од стране координатора ових удружења тако и установа културе у граду да дају подршку цивилном сектору и дају им смернице за рад на програмима који афирмишу културу код деце и младих.

ПРИОРИТЕТ 8. : УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФОРМИСАНОСТИ И КУЛТУРНОГ ЖИВОТА ДЕЦЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8.1: УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФОРМИСАЊА ПО ПИТАЊИМА ВАЖНИМ ЗА ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ

Специфични циљ 8.1.1: Поспешивање партиципације деце у информисању

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
8.1.1.1. Одржавање радионица и едукативних програма за афирмацију медијске писмености код деце и младих	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржане радионице за афирмацију медијске писмености у свим школама за децу	Број радионица, број учесника, број деце, број предавача на радионицама	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа	Образовне установе, Савет за права детета
8.1.1.2. Наставак континуиране израда школских новина, штампање и дистрибуција	Од 2021. до 2024. у континуитету	Све школе на територији општине Бечеј континуирано издају школске новине	Број школских новина, број штампаних примерака, број сарадника у оквиру новина, квалитет школских новина	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа	Образовне установе, Савет за права детета
8.1.1.3. Оснивање школских подкаст студија и афирмација говорних аудио и видео формата на интернету.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Основане подкаст станице у свим школама у којима постоје техничке могућности Продуциране и емитоване специјалне емисије за децу у локалним електронским медијима	Број подкаст редакција и број продуцираних и емитованих специјалних емисија за децу	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа	Образовне установе, Савет за права детета
8.1.1.4. Оснивање и одржавање интернет презентација у школама, промоција школских активности на друштвеним мрежама	Од 2021. до 2024. у континуитету	Израђене и редовно ажуриране интернет презентације у свим школама Отворени налози на социјалним мрежама у свом школама	Број школских веб презентација	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа	Образовне установе, Савет за права детета

Специфични циљ 8.1.2: Унапређење информисања јавности о деци

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
8.1.2.1. Оджавање радионица и едукативних програма за афирмацију медијске писмености наставника, родитеља и старатеља са посебним нагласком на безбедност деце на интернету.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржане радионице за афирмацију медијске писмености у свим школама за родитеље и старатеље	Број радионица, број учесника, број родитеља, број предавача на радионицама	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа	локални медији, ВОУ,ЛС, Савет за права детета
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8.2.: УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНОГ ЖИВОТА ДЕЦЕ					
Специфични циљ 8.2.1.: Промовисање културних вредности кроз систем образовања					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
8.2.1.1. Организовање драмских, ликовних и других уметничких секција у школама.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Организоване и редовно одржане уметничке секције у свим школама	Број успостављених уметничких секција у школама	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.1.2. Извођење специјалне наставе у институцијама културе у граду и едукативних посета културним манифестацијама	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржани специјални огледни часови у институцијама културе у граду Организоване школске посете културним манифестацијама у граду у складу са узрастом деце	Број деце у уметничким секцијама Број огледних часова у институцијама културе Број посета организованих школских посета културним манифестацијама у граду Број деце која су обухваћена школским посетама културним манифестацијама у граду и ван града	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.1.3. Организовање инклузивних програма из области културе у школама.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Организовани инклузивни уметнички и други програми из области културе у свим школама	Број инклузивних пројеката и програма из области културе Број деце из рањивих група које су учествовали у инклузивним програмима из области	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС

			културе		
8.2.1.4. Организовање школских такмичења, секција и заједничких међушколских уметничких пројеката.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржана школска и међушколска такмичења из области уметничког стваралаштва деце	Број одржаних такмичења из области уметничког стваралаштва деце у граду и по школама Број радова на такмичењима Број деце која су учествовала у такмичењима	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
Специфични циљ 8.2.2: Промовисање културних вредности код деце кроз програме институција културе у граду					
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
8.2.2.1. Проширење делатности Креативног центра Градског позоришта новим секцијама и програмима	Од 2021. до 2024. у континуитету	Успостављене нове тематске секције у оквиру Креативног центра Градског позоришта	Број тематских секција у оквиру Креативног центра Број деце учесника секција Креативног центра	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.2. Проширење програма Мајских игара, обнављање фестивалских пропратних активности и повећање броја учесника	Од 2021. до 2024. у континуитету	Проширене фестивалске активности у оквиру Мајских игара Одржане пропратне манифестације током фестивала	Број представа у оквиру Мајских игара Број деце учесника мајских игара Број пропратних манифестација и специјалних програма везаних за Мајске игре Број учесника пропратних манифестације и специјалних програма у оквиру фестивала	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.3 Континуирано одржавање рада свих постојећи позоришних група деце и младих	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржан континуирани рад дечијих и омладинских драмских група. Повећан број чланова у свим групама.	Број активних драмских група, број чланова у групама, број представа које су урађене у оквиру драмских група	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.4. Подизање степена професионализације рада са	Од 2021. до	Професионализован рад	Број ангажованих	Годишњи извештај	институције културе,

децом у драмским групама ангажовањем стручних лица.	2024. у континуитету	на представама и на драмским радионицама, ангажована стручна лица различитих профила за рад са децом и младима	стручних лица, број представа у продукцији Градског позоришта које су рађене уз ангажман професионалаца, број деце и младих који су учествовали у раду на представама.	ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	ВОУ,ЛС
8.2.2.5. Повећање броја и квалитета филмског програма за децу и младе у оквиру Градског позоришта	Од 2021. до 2024. у континуитету	Повећан број биоскопских представа за децу и младе, повећан број посетилаца на филмовима за децу и малде.	Број биоскопских представа, број посетилаца	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.6. Организовање летњих театарских кампова за децу и омладину у оквиру Креативног центра	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржани летњи театарски кампови за децу и омладину	Број летњих театарских кампова Број учесника на летњим театарским каповима Број представа и других театарских форми продуцираних током летњих театарских кампова	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.7. Успостављање секције за децу и омладину за креативно писање за позоришне форме у оквиру Креативног центра	Од 2021. до 2024. у континуитету	Основана секција за креативно писање за децу и омладину	Број учесника у раду секције за креативно писање Број радова урађених током рада секције за креативно писање	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.8. Успостављање секције за едукацију деце и младих за израду костима и сценографије ради формирања фондуса у оквиру Градског позоришта	Од 2021. до 2024. у континуитету	Основан фондус израђених костима и делова сценографије	Број учесника у радионицама секције, број радионица, број израђених костима и број израђених делова сценографије. Број представа у којима су коришћени костими и делови сценографије	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.9. Успостављање секције за форум театре и	Од 2021. до	Основана секција за	Број учесника у раду	Годишњи извештај	институције културе,

едукативне програме.	2024. у континуитету	форум театар и друге играно/едукативне програме	секције за форум театар	ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	ВОУ,ЛС
8.2.2.10. Стварање услова за инклузивне програме за сцијално угрожену децу, децу са инвалидитетом или са сметњама у развоју	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржани инклузивни програми за рањиве групе деце	Број учесника у инклузивним програмима	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.11. Успостављање праксе сарадње свих стручних лица Градског музеја са децом и младима узраста од нижих разреда основне школе до постдипломаца и давање делова збирки и пратеће документације на увид у зависности од теме едукације или истраживање.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Садржај свих музејских збирки доступан за програме едукације и истраживачки рад деце и омладине	Број едукација о музејским збиркама у оквиру Градског музеја Број деце и младих на едукацијама о музејским збиркама Број организованих презентација културног и индустријског наслеђа број деце присутне на презентацијама Број едукација и културних манифестација у сарадњи Градског музеја и основних и средњих школа у граду и насењеним местима Број истраживачких радова са темама које се однос на културно и историјско наслеђе општине Бечеј.	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.12. Успостављање специјалистичких секција за децу и омладину у оквиру рада Градског музеја у сарадњи са школама	Од 2021. до 2024. у континуитету	Основане нове специјалистичке секције	Број основаних секција за децу и младе у оквиру Градског музеја Број деце и младих у раду секција	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција	институције културе, ВОУ,ЛС

				културе	
8.2.2.13. У сарадњи са школама, ангажовање деце и омладине на прикупљању етнолошког, историјског и нумизматичког покретног материјала и укључивање деце и омладине у рад на стручној обради прикупљеног покретног материјала	Од 2021. до 2024. у континуитету	Деца и омладина укључена у процесе прикупљања музејског материјала Подгнут степена знања о процесу прикупљања и музејске обраде материјала код деце и омладине.	Број деце укључене у процес прикупљања и обраде. Број обрађених појединачних споменика културе. Број прикупљених предмета за музејске збирке Број стручно обрађених музејских предмета	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.14. Укључивање деце и омладине преко образовних установа у манифестацију Ноћ музеја и у друге манифестације ширег друштвеног и националног значаја а које су везане за музеје.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Млади и деца из Бечеја активно учествују у манифестацијама и специјалним програмима од ширег националног значаја	Број деце и младих учесника манифестације Ноћ музеја и едукација	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.15. Стручно вођење публике (деце и омладине) кроз изложбу, прилагођено узрастима	Од 2021. до 2024. у континуитету	Деца и омладина стручно вођена кроз изложбе и друге манифестације у оквиру рада Градског музеја	Број организованих посета деце и омладине. Број деце и омладине у организованим посетама	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.16. Промоција културних активности: организовање презентација фондуса културног и индустријског наслеђа општине у сарадњи са школама	Од 2021. до 2024. у континуитету	Организоване промоције фондуса културног и индустријског наслеђа општине и Градског музеја за децу и омладину у сарадњи са школама.	Број промоција фондуса. Број деце и стручних лица обухваћених промотивним активностима.	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.17. Повећање броја чланова библиотека код деце и младих библиотеке, афирмација читања код деце и младих	Од 2021. до 2024. у континуитету	Повећан број чланова библиотеке међу децом и младима који активно користе све садржаје које нуди Народна библиотека	Број чланова библиотеке на дечијем одељењу, број издатих наслова на истом одељењу.	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС

8.2.2.18. Подстицање самосталности деце и младих у организовању програма за афирмацију читања, књижевности и библиотечких садржаја.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Деца и млади самостално организују активности у оквиру библиотеке	Број активности које су деца и млади сами организовали, број младих и деце који су учествовали, број посетилаца	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.19. Организација едукација родитеља о значају читања у интелектуалном развоју деце у НББ	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржане едукације родитеља	Број радионица за родитеље Број родитеља учесника у радионицама	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.20. Организација радионице у циљу унапређења културних различитости у НББ	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржане радионице за унапређење културних различитости	Број радионица за унапређење културних различитости Број учесника у радионицама за унапређење културних различитости	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.21. Афирмација дигиталних књижевних садржаја за децу и младе, организоване радионице за коришћење дигиталних формата књижевних форми на интернету из архиве Народне библиотеке.	Од 2021. до 2024. у континуитету	Деца и млади упознати са могућностима коришћења дигиталних књижевних формата, деца и млади упознати са садржајима дигиталне архиве Народне библиотеке	Број дигиталних садржаја које су користила деца и млади у библиотеци, број деце која су користила дигиталне садржаје у библиотеци, учествовала у радионицама или користили дигиталну грађу из архива Народне библиотеке	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.22. Обезбеђивање континуираног рада свих постојећих секција за децу и младеу у оквиру Културног центра „Петефи Шандор“	Од 2021. до 2024. у континуитету	Редовно се одржавају активности секција у оквиру центра	Број секција, број учесника, број одржаних активности	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.23. Повећање броја манифестација и програма у оквиру Културног центра „Петефи Шандор“ намењених деци и младима	Од 2021. до 2024. у континуитету	Повећан број манифестација и програма у оквиру центра	Број манифестација, број учесника, број програма различитог садржаја који се	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о	институције културе, ВОУ,ЛС

			организују за децу и малде	раду институција културе	
8.2.2.24. Обезбеђивање континуираног подстицања квалитета музичке културе код деце и младих кроз рад Музичке школе „Петар Коњовић“	Од 2021. до 2024. у континуитету	Музичка школа кроз манифестације и наступе континуирано подриже квалитет музичке културе међу децом и младима	Број манифестација и наступа ученика и наставника школе, број ученика на тим манифестацијама и наступима, број наступа у оквиру школе	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС
8.2.2.25. Обезбеђивање услова да се настави одржавање музичког такмичења деце и младих „Фантаст“	Од 2021. до 2024. у континуитету	Обезбеђени услови да се настави одржавање музичког такмичења деце „Фантаст“	Број одржаних такмичења, број деце која су учествовала на такмичењу, број учесника из других градова и земаља.	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе	институције културе, ВОУ,ЛС

Специфични циљ 8.2.3: Промовисање културних вредности код деце кроз програме културно уметничких друштава и кроз пројекте цивилног сектора у граду

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција
8.2.3.1. Редифинисање рада постојећих КУД- ова, прилагођавање програма за децу и успостављање нових секција према интересовањима	Од 2021. до 2024. у континуитету	Редифинисан рад свих КУД- ова на територији општине Бечеј. Направљени нови програми рада.	Број нових програма у оквиру рада КУД- ова Број новоучлањених чланова КУД- ова .	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД- ова и НВО организација	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације
8.2.3.2. Организовање едукативних програма о традицији и обичајима националних заједница у граду	Од 2021. до 2024. у континуитету	Организовани едукативни програми о традицији и обичајима националних заједница у оквиру рада КУД- ова	Број одржаних едукација о традицији и обичајима Број учесника на едукација о традицији и обичајима	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД- ова и НВО организација	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације
8.2.3.3. Организовање секција за ревитализацију старих заната и едукативни програма о традиционалним рукотворинама	Од 2021. до 2024. у континуитету	Основане нове секције у оквиру рада постојећих КУД- ова за програме старих заната и	Број нових секција у КУД- овима. Број нових чланова тих секција. Број одржаних	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације

		традиционалне рукотворине	радионица и едукација.	раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД-ова и НВО организација	
8.2.3.4. Повећање броја пројеката из културе за децу и омладину у оквиру цивилног сектора	Од 2021. до 2024. у континуитету	Повећан број пројеката из области културе у оквиру рада локалних цивилних удружења	Број пројеката из области културе за децу кроз рад цивилних удружења	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД-ова и НВО организација	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације
8.2.3.5. Успостављање алтернативних програма едукације из области културе за децу и омладину кроз рад цивилног сектора /популарна култура– филм, музика, стрип/	Од 2021. до 2024. у континуитету	Одржани алтернативни-популарни програми културе кроз рад локалних цивилних удружења	Број програма из области алтернативне или популарне културе за децу и младе у организацији локалних цивилних удружења Број учесника у програмима из области алтернативне или популарне културе	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД-ова и НВО организација	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације
8.2.3.6.Организовање специјалзоваих уметничких летњих кампова кроз програме цивилног сектора	Од 2021. до 2024. у континуитету	Организоване летње уметничке манифестације и кампови кроз програме цивилних удружења	Број летњих уметничких и других културних манифестација и кампова за децу у организацији локалних цивилних удружења	Годишњи извештај ЛПА, годишњи извештај школа, годишњи извештаји о раду институција културе, годишњи извештаји рада КУД-ова и НВО организација	Савет за права детета, институције културе, ВОУ,ЛС, КУД- ови, цивилне организације

9. Имплементација ЛПА за децу

Криза изазвана пандемијом КОВИД-19, додатно је нарушила положај деце у Србији, што се посебно одражава на децу из најосетљивијих група—децу са сметњама у развоју, децу мигранте, ромску децу, децу која живе и раде на улици, децу са ХИВ-ом/АИДС-ом, децу припаднике ЛГБТИ популације, децу из једнородитељских породица и породица без прихода или са ниским примањима и др. Без систематских решења, стратешког приступа, већих и одговарајућих издвајања за заштиту и остварење права детета, није могуће одговорити на потребе најугроженијих група деце. Најављивани кључни закони, као што су Закон о правима детета и заштитнику права детета, Закон о изменама и допунама Породичног закона, Закон о изменама и допунама Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и Закон о изменама и допунама Закона о социјалној заштити, и даље нису усвојени, као и Национални план акције за децу, који је истекао 2015. године. Помак представља усвајање дуго очекиване Стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља од 2020. до 2023. године са припадајућим Акционим планом за 2020. и 2021. годину, с тим што још увек није формирана Радна група за спровођење и праћење Стратегије.

Комитет за права детета УН је разматрао Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције у Републици Србији и усвојио закључна разматрања у фебруару 2017. године којима је указао на то шта је потребно да се предузме како би се унапредила права детета у Србији. Мере које је потребно предузети првенствено су обавеза државе која произилази из ратификације међународних уговора и самог државног субјективитета. Међутим, државе нису саме у том процесу, већ у њему важну улогу имају и други актери као што су међународне организације, организације цивилног друштва, националне институције за људска права и појединци.

Тренутно је делимично могуће пратити алокацију средстава за децу и породицу са децом у буџетском систему. Годинама је у употреби функционална класификација, али постоје проблеми у примени ове класификације, посебно на локалном нивоу код категорије социјална заштита. Програмско буџетирање уведено је 2015. године, на националном и локалном нивоу. На националном нивоу постоји програм Породичноправна заштита, а на локалном програмска активност Подршка деци и породицама са децом, док на оба нивоа постоји сектор Образовање. Прописани су индикатори за праћење учинка, али су неопходна побољшања класификације и индикатора, посебно на локалном нивоу. Стална конференција градова и општина (СКГО) припремила је предлог програмске класификације социјалне заштите и образовања са детаљно разрађеним индикаторима учинка који у потпуности омогућавају праћење адекватности, ефикасности и правичности.

Општина Бечеј, је једна од ретких општина у Србији, где се од 2007. године континуирано припрема, израђује, усваја и примењује Локални план акције за децу. Од почетка имплементације стратегије постигнути су многи позитивни резултати али још увек постоје многе препреке. Неопходно је унапредити међусекторску сарадњу свих актера у локалној заједници која се баве решавањем и унапређењем положаја и права детета.

У општини Бечеј не постоји специфична и свеобухватна база података о деци, кроз које би се много ефикасније пратило остављање постављених индикатора ЛПА за децу. Потешкоћу представља и непостојање сектора и служби која би се свеобухватно бавила питањима заштите права детета и праћењем остваривања права и положаја детета у заједници. Неопходно је формирање Савета за права детета као посебног општинског радног тела које ће се бавити остваривањем дечијих права.

Као инструмент јавне контроле и праћења примене ЛПА за децу, потребно је формирати Радно тело за праћење примене ЛПА за децу, у саставу од 5 чланова и то по један представник: установе социјалне заштите; установе здравствене заштите; установе образовања; невладине организације које се баве заштитом права детета и један представник средстава јавног информисања.

ПРИОРИТЕТ 9. : ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛОКАЛНОГ ПЛАНА АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 9.1.: ПРАЋЕЊЕ НАПРЕТКА И ОСТВАРИВАЊА ЛПА ЗА ДЕЦУ У ОПШТИНИ БЕЧЕЈ

Специфични циљ 9.1.1.: Праћење остваривања дечијих права кроз доступност служби

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери
9.1.1.1. Формирање Савета за права детета као посебног општинског радног тела за праћење остваривања дечијих права	Од 2021.г. у континуитету	Формиран Савет за права детета општине Бечеј	Процент реализованих активности	Извештаји Општине Бечеј Извештаји СО Бечеј	Општина Бечеј	установе, организације и институције која се баве питањима деце Савет за права детета владе РС
9.1.1.2. Успостављање и редовно ажурирање базе података у циљу праћења остваривања ЛПА за децу	Од 2021.г. у континуитету	Успостављена база података са унетим индикаторима за праћење ЛПА за децу	Број институција које користе базу података	Извештаји Општине Бечеј	Општина Бечеј Савет за права детета	установе, организације и институције која се баве питањима деце Савет за права детета владе РС

						Републички завод за статистику
9.1.1.3. Планирање приоритета ЛПА за децу у програмском буџету Општине Бечеј	Од 2021.г. у континуитету	Приоритети ЛПА за децу планирани у програмском буџету Општине Бечеј	Процент планираних приоритета	Буџетски планови СО Бечеј	Општина Бечеј	установе, организације и институције која се баве питањима деце Савет за права детета Владе РС Републички завод за статистику
9.1.1.4. Подношење извештаја о реализацији предвиђених активности по областима на годину дана	Од 2021.г. у континуитету	Извештај представљен јавности	Процент реализованих активности	Извештаји Радном телу за праћење примене ЛПА за децу	Савет за права детета општине Бечеј	установе, организације и институције која се баве питањима деце Савет за права детета Владе РС Републички завод за статистику

Специфични циљ 9.1.2.: Обезбеђивање инструменета јавне контроле и праћења примене ЛПА за децу

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери
9.1.2.1. Формирати Комисију за избор чланова Радног тела за праћење примене ЛАП-а.	До краја јуна 2021. г.	Формирана Комисија за избор чланова Радног тела за праћење примене ЛПА за децу	Формирана комисија	Донето Решење о формирању комисије	Општина Бечеј	
9.1.2.2. Формирање Радног тела за праћење примене ЛПА за децу	До краја 2021.г.	Формирано Радно тело за праћење примене ЛПА за децу	Формирано Радно тело	Донето Решење о формирању радног тела	Општина Бечеј	
9.1.2.3. Праћење примене ЛПА за децу и подношење годишњих извештаја о праћењу примене ЛПА за децу	Од 2021. г. у континуитету	Извештај представљен јавности	Процент реализованих активности	Годишњи извештаји СО Бечеј	Радно тело за праћење примене ЛПА за децу	

10. Скраћенице

МЗ – Министарство здравља

МРЗБСП – Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

МПНТР – Министарство просвете, науке и технолошког развоја

МУП – Министарство унутрашњих послова

МОС – Министарство омладине и спорта

МП- Министарство правде

РЗС – Републички завод за статистику

РЗЗО – Републички завод за здравствено осигурање

ИЗЈЗ са мрежом И/ЗЈЗ – Институт за јавно здравље Србије са мрежом института/завода за јавно здравље

ЗУ – Здравствене установе

ДЗ – Дом здравља

ИЗЗМДС – Институт за здравствену таштиту мајке и детета Србије

ИЗЗДОВ – Институт за заштиту здравља деце и омладине Војводине

ЗЗБЗ – Завод за лечење болести зависности

ЦСР – Центри за социјални рад

ЦКС – Црвени крст Србије

НВО – Невладина организација

СИПРУ – Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва (Social Inclusion and Poverty Reduction Team)

СЗО – Светска здравствена организација

ДПСТ – Добровољно и поверљиво саветовање и тестирање

ХИВ – Скраћеница за хумани имунодефицијентни вирус, вирус који изазива сиду

АИДС - Синдром стеченог недостатка имунитета; крајња манифестација ХИВ инфекције

ППИ – Полно преносиве инфекције

ПАС – Психоактивне супстанце

ОВУ- образовно- васпитне установе

ШУ- Школска управа

ЛС- Локална самоуправа

ПСО- Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине- националне заједнице

ДОП- Друштвено одговорно пословање

КУД- Културно уметничко друштво

ПЗЗ- Примарна здравствена заштита

ПУ- Предшколска установа

ДД- Дечији диспанзер

КЗМ- Канцеларија за младе